

Тема 4. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

План

1. Сутність митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
2. Принципи митного регулювання.
3. Митні органи України: завдання, функції, структура.
4. Види і методи здійснення митного контролю.
5. Характеристика митних режимів: експорту, імпорту, транзиту, реекспорту, реімпорту, тимчасового ввезення (вивезення), переробки на митній території України, переробки поза межами митної території України, знищення і руйнування, магазину безмитної торгівлі, митного складу, спеціальної митної зони, відмови на користь держави.
6. Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності.
7. Порядок митного оформлення товарів.
8. Основні митні документи та специфіка їх оформлення.
9. Плата за митне оформлення товарів.
10. Декларування товарів: форми та процедури.
11. Митна вартість та методи її визначення.
12. Мета і сфера застосування правил інтерпретації міжнародних торговельних термінів «Incoterms2010».
13. Мито як інструмент економічного регулювання: адвалорне, специфічне і змішане.
14. Порядок визначення мита. Види митних ставок.

1. Сутність митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Митне регулювання - це відносини, які виникають між державою і суб'єктами ЗЕД з приводу умов перетинання національного кордону товарами, капіталами, послугами, робочою силою.

Митне регулювання - це погодження регулювання питань, пов'язаних із встановленням митних податків, митних зборів, а також процедурами митного контролю, організацією діяльності митного контролю.

Міжнародний рівень передбачає здійснення митного регулювання шляхом прийняття та виконання рішень відповідних міжнародних спеціалізованих організацій. Зокрема, ГАТТ/СОТ.

ГАТТ/СОТ здійснюють митне регулювання за допомогою:

- встановлення основних міжнародних принципів митного регулювання.
- фіксує норми операцій в країнах, що входять до її складу.

В сучасних умовах ГАТТ/СОТ регулює майже 90% експортно-імпортних операцій (зовнішньоторговельного обороту) країн світу. Для того щоб вступити в СОТ, треба мати рекомендації країн-членів СОТ та окремих груп країн (інтеграційних об'єднань).

2. Принципи митного регулювання

Україна самостійно визначає митну політику, створює власну митну систему та здійснює митне регулювання на своїй території відповідно до Митного кодексу, законів України та міжнародних договорів за участю України. Митне регулювання здійснюється на основі принципів:

- виключної юрисдикції України на її митній території;
- виключної компетенції митних органів України щодо здійснення митної справи;
- законності;

- єдиного порядку переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України;
- системності;
- ефективності;
- додержання прав та інтересів фізичних та юридичних осіб, що охороняються законом;
- гласності та прозорості.

Територія України, в тому числі території штучних островів, установок та споруд, що створюються в економічній (морській) зоні України, над якими Україна має виключну юрисдикцію Щодо митної справи, становить єдину митну територію. Межі митної території України є митним кордоном України. Митний кордон України збігається з державним кордоном України, за винятком меж спеціальних митних зон. Межі території спеціальних митних зон є складовою митного кордону України.

На території України можуть створюватися спеціальні митні зони різного типу. Статус та територія зазначених зон визначається Верховною Радою України відповідно до законів України про спеціальні митні зони.

Україна може укладати з державами двосторонні та багатосторонні договори, які на основі взаємності встановлюють спеціальні митні режими, що передбачають пільгові умови для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності цих держав.

Митні правила мають бути опубліковані не пізніше як за 45 днів до дати введення їх у дію. У разі, якщо зазначені правила не будуть офіційно опубліковані, вони не набирають чинності. Якщо такі правила будуть опубліковані невчасно, датою набрання чинності вважатиметься сорок шостий день з моменту офіційної публікації.

Спеціально уповноваженим органом в галузі митної справи є Державна митна служба України, яка є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом. Державна митна служба України приймає нормативні акти тільки відповідно до Митного кодексу та інших законів України.

Безпосереднє здійснення митної справи покладається на митні органи України. Система митних органів України складається з Державної митної служби України, регіональних митниць, митниць, спеціалізованих митних управлінь та організацій, установ і навчальних закладів. Митні органи України, здійснюючи митну політику, розв'язують такі головні завдання:

Митне регулювання ЗЕД підприємств:

- захист економічних інтересів України;
- контроль за додержанням законодавства України про митну справу;
- забезпечення виконання зобов'язань, які впливають з міжнародних договорів за участю України стосовно митної справи;
- використання засобів митно-тарифного та позатарифного регулювання при переміщенні через митний кордон України товарів та інших предметів;
- вдосконалення митного контролю і оформлення товарів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України;
- комплексний контроль разом з Національним банком України за валютними операціями;
- здійснення заходів щодо захисту інтересів споживачів товарів і додержання учасниками зовнішньоекономічних зв'язків державних інтересів на зовнішньому ринку за участю відповідних міністерств;
- створення сприятливих умов для прискорення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон країни;
- боротьба з контрабандою та порушеннями митних правил;
- співробітництво з митними та іншими органами зарубіжних країн, а також з міжнародними організаціями з питань митної справи;

— ведення митної статистики.

Товари та інші предмети, що ввозяться на митну територію України і вивозяться за межі цієї території, підлягають обкладенню митом. Мито нараховується митним органом України відповідно до положень Закону "Про Єдиний митний тариф" і ставок Єдиного митного тарифу України. Мито йде до державного бюджету України.

Єдиний митний тариф України — це систематизований перелік ставок мита, яким обкладаються товари та інші предмети, що ввозяться на митну територію України, вивозяться за межі цієї території або переміщуються транзитом по цій території. Ставки Єдиного митного тарифу України єдині для всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності незалежно від форм власності, організації господарської діяльності і територіального розташування, за винятком випадків, передбачених законами України та міжнародними договорами за її участю.

3. Митні органи України: завдання, функції, структура

Митна служба України є складовою частиною системи органів виконавчої влади України і складається з митних органів, митних організацій, а також спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи митної служби України, створена для спрямування, координації та контролю за діяльністю митних органів та організацій щодо виконання законодавства України з питань митної справи.

Реалізуючи митну політику України, митна служба України виконує такі основні завдання (ст. 544 МКУ):

1) забезпечення правильного застосування, неухильного дотримання та запобігання невиконанню вимог законодавства України з питань державної митної справи;

2) забезпечення виконання зобов'язань, передбачених міжнародними договорами України з питань державної митної справи, укладених відповідно до закону;

3) створення сприятливих умов для полегшення торгівлі, сприяння транзитові, збільшення товарообігу та пасажиропотоку через митний кордон України;

4) здійснення митного контролю та виконання митних формальностей щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, у тому числі на підставі електронних документів (електронне декларування), за допомогою технічних засобів контролю тощо;

5) аналіз та управління ризиками з метою визначення форм та обсягів митного контролю;

6) забезпечення справляння митних платежів, контроль правильності обчислення, своєчасності та повноти їх сплати, застосування заходів щодо їх примусового стягнення у межах повноважень, визначених Митним Кодексом, Податковим кодексом України та іншими актами законодавства України;

7) застосування передбачених законом заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, здійснення контролю за дотриманням усіма суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та громадянами встановлених законодавством заборон та обмежень щодо переміщення окремих видів товарів через митний кордон України; здійснення заходів щодо недопущення переміщення через митний кордон України товарів, на які встановлені заборони та/або обмеження щодо переміщення через митний кордон України, а також товарів, які не відповідають вимогам якості та безпеки;

8) здійснення контролю за дотриманням правил переміщення валютних цінностей через митний кордон України;

9) сприяння захисту прав інтелектуальної власності, вжиття заходів щодо запобігання переміщенню через митний кордон України товарів з порушеннями охоронюваних законом прав інтелектуальної власності;

10) запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил на всій митній території України;

11) здійснення в межах повноважень, визначених Митним Кодексом, контролю діяльності підприємств, які надають послуги з декларування товарів, перевезення та зберігання товарів, що переміщуються через митний кордон України чи перебувають під митним контролем, та здійснюють інші операції з такими товарами;

12) ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності;

13) ведення митної статистики та обмін даними митної статистики з митними органами інших країн;

14) проведення верифікації (встановлення достовірності) сертифікатів про походження товарів з України та видача у випадках, встановлених чинними міжнародними договорами, сертифікатів походження;

15) здійснення обміну документами та інформацією (у тому числі електронною) з іншими державними органами;

16) впровадження, розвиток та технічне супроводження інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем та технологій в державній митній справі, автоматизація митних процедур;

17) здійснення міжнародного співробітництва у сфері державної митної справи, залучення зовнішніх ресурсів для забезпечення діяльності митної служби України;

18) кінологічне забезпечення діяльності митної служби України;

19) управління об'єктами митної інфраструктури, розбудова митного кордону.

Митними органами є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, спеціалізовані митні органи, митниці та митні пости.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, спрямовує, координує та контролює діяльність митниць, митних постів, спеціалізованих митних органів та митних організацій спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи митної служби України, в межах своїх повноважень видає накази, організує та контролює їх виконання (ст. 545 МЕСУ).

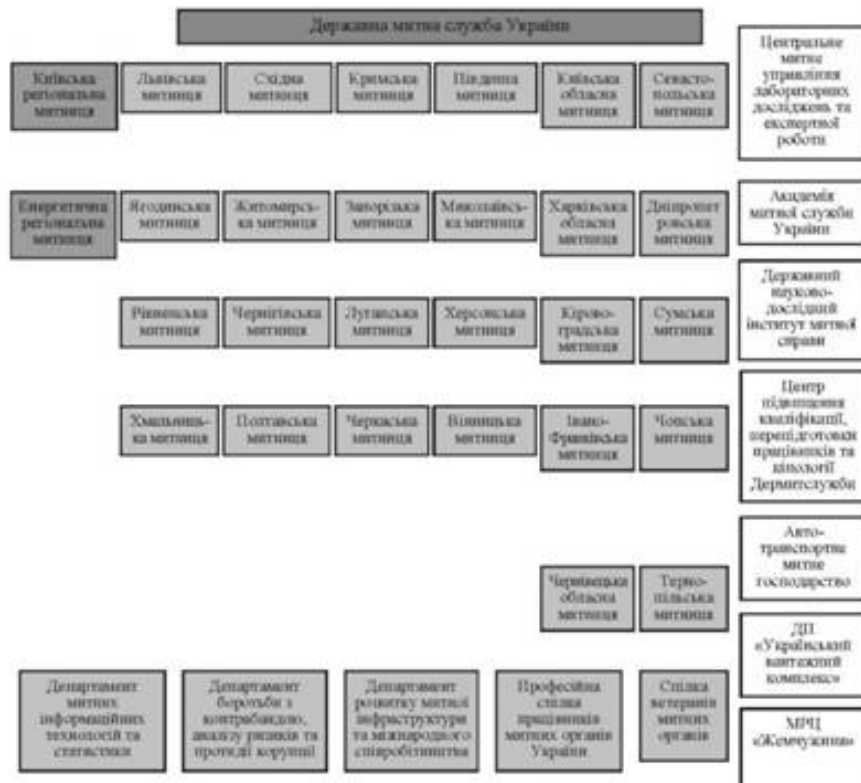

Рис. Структура митної служби України

Митниця є митним органом, який у зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на митну службу України.

Митний пост є митним органом, який входить до складу митниці як відокремлений структурний підрозділ і в зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на митну службу України.

З метою ефективної реалізації митної політики митні органи здійснюють багатофункціональну діяльність, яка спрямована на:

- вирішення економічних завдань, що досягається через:
- участь митних органів у захисті, в межах своєї компетенції економічних інтересів держави;
- забезпечення нарахування та справляння у повному обсязі мита, інших податків і зборів з товарів, які переміщуються через митний кордон України;
- своєчасне перерахування коштів, що надходять до державного бюджету;
- здійснення заходів щодо захисту інтересів національного споживача і недопущення ввезення на територію України неякісних товарів або товарів, що не відповідають чинним в Україні вимогам та стандартам;
- регулювання митної діяльності, що досягається шляхом організації застосування та вдосконалення засобів митного регулювання з урахуванням пріоритетів розвитку економіки держави. До таких засобів належать:
- засоби митно-тарифного та нетарифного регулювання; прийняття рішень щодо класифікації та кодування товарів відповідно до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності;
- видання та скасування у випадках, передбачених законодавством, відповідних дозвільних документів;
- здійснення верифікації сертифікатів походження товарів тощо;
- забезпечення митними органами виконання зобов'язань, що зазначені у міжнародних угодах, укладених Україною;
- створення сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності;
- ведення митної статистики зовнішньої торгівлі, спеціальної митної статистики та налагодження міжнародного співробітництва у сфері митної діяльності;
- здійснення контролю за додержанням законодавства у сфері митної діяльності, що досягається шляхом здійснення:
- контролю за дотриманням суб'єктами господарської діяльності та громадянами порядку переміщення товарів та інших предметів через митний кордон України;
- митного контролю, митного оформлення товарів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України та удосконалення форм і методів їх здійснення,
- контролю за доставкою товарів та інших предметів, що перебувають під митним контролем,
- контролю за діяльністю митних брокерів, митних перевізників, митних ліцензійних складів, складів тимчасового зберігання та магазинів безмитної торгівлі,
- комплексного контролю за валютними операціями, контролю за забезпеченням охорони державної таємниці, контролю за діяльністю підпорядкованих митних органів;
- вирішення правоохоронних завдань, що досягається шляхом:
- здійснення запобіжних заходів, спрямованих на профілактику митних правопорушень;
- виявлення та припинення фактів учинення митних правопорушень;
- здійснення провадження в справах про порушення митних правил, здійснення дізнання в справах про контрабанду та розгляду звернень суб'єктів господарювання і громадян з питань своєї діяльності.

Таким чином, функції, які виконують митні органи, можна класифікувати так: фіскальна; регулятивна; правова; статистична; контролююча у сфері митних відносин; законодавча; контролююча у сфері валютних відносин.

Також митні органи в межах своєї компетенції представляють інтереси держави в судах під час розгляду справ за позовами юридичних осіб та громадян.

Міжнародне співробітництво в галузі митної справи.

Відповідно до міжнародних угод, укладених в установленому законом порядку, митними органами України спільно з митними органами суміжних держав може здійснюватися:

- 1) створення спільних пунктів пропуску на митному кордоні України;
- 2) проведення спільного контролю у пунктах пропуску на митному кордоні України;
- 3) узгоджене застосування процедур митного контролю, митного оформлення та взаємне визнання документів, що використовуються митними органами для здійснення митних процедур;
- 4) проведення спільних заходів, спрямованих на запобігання, виявлення і припинення контрабанди та порушень митних правил;
- 5) проведення інших спільних одноразових чи постійних заходів з питань, що відповідно до Митного Кодексу та інших актів законодавства України належать до компетенції митних органів.

України є членом таких міжнародних/регіональних організацій: Всесвітня Митна Організація (ВМО), Світова Організація Торгівлі (СОТ), Організація Чорноморського Економічного Співробітництва (ОЧЕС), ЕУАМ, СНД

Міжнародні конвенції з митної справи, у яких приймає участь Україна.

Конвенції ВМО:

- Конвенція про створення Ради Митного Співробітництва;
 - Конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів;
 - Конвенція про тимчасове ввезення (Стамбульська Конвенція);
 - Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (оновлена Кіотська Конвенція);
 - Міжнародна Конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства (Найробіська Конвенція);
 - Конвенція про контейнери.
- Угоди та Конвенції СЕК ООН з питань транспорту
- Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП (Конвенція МДП);
 - Міжнародна конвенція про узгодження умов проведення контролю вантажів на кордонах;
 - Угода про міжнародні перевезення швидкопсувних харчових продуктів та про спеціальні транспортні засоби, які призначені для цих перевезень (УТІШ).

4. Види і методи здійснення митного контролю

Відповідно до того, з якою метою здійснюється переміщення товарів через митний кордон, в Україні запроваджено такі види митного режиму (розділ V МКУ): імпорт; реімпорт; експорт; реекспорт; транзит; тимчасове ввезення, тимчасове вивезення; митний склад; вільна митна зона; безмитна торгівля; переробка на митній території; переробка за межами митної території; знищення або руйнування; відмова на користь держави.

Декларант самостійно визначає митний режим товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, відповідно до мети їх переміщення та на підставі документів, що подаються митному органу на здійснення митного контролю та митного оформлення.

ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ МИТНИХ РЕЖИМІВ

Сутність митного режиму	Основні вимоги та умови використання митного режиму
<p>Імпорт (випуск для вільного обігу) - це митний режим, відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів, встановлених законами України на імпортування цих товарів, та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України.</p>	<p>- передбачає сплату податків і зборів, які обкладаються товари під час ввезення на митну територію України відповідно до законів України;</p> <p>- дотримання вимог, передбачених законом щодо заходів нетарифного регулювання та інших обмежень.</p>
<p>Реімпортування - це митний режим, відповідно до якого товари, що були вивезені або оформлені для вивезення за межі митної території України, випускаються у вільний обіг на митній території України з звільненням від сплати митних платежів, встановлених законами України на імпортування цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.</p>	<p>У митний режим реімпорту можуть бути поміщені товари, які:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) були вивезені за межі митної території України у митному режимі тимчасового вивезення та ввозяться на цю територію до завершення строку дії цього митного режиму у тому самому стані, в якому вони були вивезені, крім природних змін; 2) були вивезені за межі митної території України у митному режимі переробки за межами митної території та ввозяться на цю територію до завершення строку дії цього митного режиму у тому самому стані, в якому вони були вивезені; 3) були поміщені у митний режим експорту (остаточного вивезення) і повертаються особі, що їх експортувала, у зв'язку з невиконанням (неналежним виконанням) умов зовнішньоекономічного договору згідно з яким ці товари поміщувалися у режим експорту, або з інших обставин, що перешкоджають виконанню цього договору, якщо ці товари: <ol style="list-style-type: none"> а) повертаються на митну територію України у строк, що не перевищує шести місяців з дати вивезення їх за межі цієї території у митному режимі експорту; б) перебувають у такому самому стані, в якому вони оформлені у митний режим експорту, крім природних.
<p>Експорт (остаточне вивезення) - це митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення.</p>	<p>- передбачає сплату податків і зборів, встановлених на експорт товарів;</p> <p>- подання митному органу документів, що засвідчують підстави та умови вивезення товарів за межі митної території України.</p>

<p>Реекспорт - це митний режим, відповідно до якого товари, що були раніше ввезені на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивозяться за межі митної території України без сплати вивізного мита та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.</p>	<p>Митний режим реекспорту може бути застосований до товарів, які при ввезенні на митну територію України мали статус іноземних та:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) після ввезення на митну територію України перебували під митним контролем та не були поміщені у митний режим; 2) були поміщені у митний режим тимчасового ввезення та вивозяться за межі митної території України у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін; 3) були поміщені у митний режим переробки на митній території та вивозяться за межі митної території України у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України крім природних змін; 4) були поміщені у митний режим митного складу та вивозяться за межі митної території України у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних змін їх якісних та/або кількісних характеристик за нормальних умов транспортування та зберігання; 5) були поміщені у митний режим імпорту повертаються нерезиденту - стороні зовнішньоекономічного договору, згідно з яким ці товари поміщувалися у цей режим у зв'язку з невиконанням (неналежним виконанням) умов цього договору або інших обставин, що перешкоджають його виконанню, якщо ці товари: <ol style="list-style-type: none"> а) вивозяться протягом шести місяців з дати поміщення їх у митний режим імпорту; б) перебувають у тому самому стані, в якому вони були ввезені на митну територію України, крім природних; б) визнані помилково ввезеними на митну територію України.
<p>Транзит - це митний режим, відповідно до якого товари та/або транспортні засоби комерційного призначення переміщуються під митним контролем між двома митними органами України або в межах зони діяльності одного митного органу без будь-якого використання цих товарів, без сплати митних платежів та без</p>	<p>- товари, що переміщуються транзитом мають перебувати у незмінному стані; - повинні бути доставленими у митний орган призначення до закінчення строку визначеного статтею 95 Митного Кодексу - у випадках, визначених Кабінетом Міністрів України переміщуватися встановленими маршрутами та шляхами.</p>

<p>застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.</p>	
<p>Тимчасове ввезення - це митний режим відповідно до якого іноземні товари транспортні засоби комерційного призначення ввозяться для конкретних цілей на митну територію України з умовним повним або частковим звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності підлягають реекспорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін за винятком звичайного зносу в результаті їх використання.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - обґрунтування підстав тимчасового ввезення товарів на митну територію України; - зобов'язання про зворотне вивезення товарів; - подання дозволу відповідного компетентного органу на тимчасове ввезення товарів - забезпечення дотримання вимог митного режиму тимчасового ввезення.
<p>Тимчасове вивезення - це митний режим відповідно до якого українські товари або транспортні засоби комерційного призначення вивозяться за межі митної території України з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності підлягають реімпорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін за винятком звичайного зносу в результаті їх використання.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - обґрунтування підстав тимчасового вивезення товарів на митну територію України; - зобов'язання про реімпорт товарів; - подання дозволу відповідного компетентного органу на тимчасове вивезення товарів
<p>Митний склад - це митний режим відповідно до якого іноземні або українські товари зберігаються під митним контролем із умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - режим митного складу може застосовуватись щодо будь-яких товарів, за винятком товарів, заборонених до ввезення (вивезення) з території України; - строк зберігання товарів в режим митного складу не може перевищувати 1095 днів, підакцизних товарів - 365 днів; - з товарами можуть проводитись операції необхідні для їх продажу.
<p>Вільна митна зона - це митний режим відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України із звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної</p>	<ul style="list-style-type: none"> - вільні зони створюються відповідно до законодавства України; - здійснюється постійний контроль та нагляд за кордонами спеціальних митних зон, а також за доступом до них; - здійснюється перевірка товарів, що перебувають у вільних митних зонах.

<p>діяльності, а українські товари ввозяться на територію вільної митної зони і оподаткуванням митними платежами та застосуванням заходів нетарифного регулювання.</p>	
<p>Безмитна торгівля - це митний режим відповідно до якого товари, не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під митним контролем у пунктах пропуску через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, та на повітряних і водних транспортних засобах комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, з умовним звільненням від оподаткування митними платежами установленними на імпорт та експорт таких товарів, та без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, у тому числі видів контролю, зазначених у частині першій статті 319 Митного Кодексу.</p>	<p>- строк перебування товарів у режимі магазину безмитної торгівлі - протягом всього строку їх придатності для споживання та/або використання</p> <p>- власник магазину зобов'язаний своєчасно декларувати митному органу товари що надходять та вибувають з магазину та дотримуватись положень Митного Кодексу та інших законодавчих актів України щодо умов діяльності магазинів безмитної торгівлі.</p>
<p>Переробка на митній території - це митний режим, відповідно до якого іноземні товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови подальшого реекспорту продуктів переробки.</p>	<p>- цей режим здійснюється з дозволу митного органу відповідно до положень Митного Кодексу та інших законів України;</p> <p>- строк переробки товарів на митній території України встановлюється митним органом у кожному випадку під час видачі дозволу підприємству, виходячи з тривалості процесу переробки товарів, але загальний строк переробки не може перевищувати 365 днів;</p> <p>- операції переробки товарів включають монтаж, збирання, монтування та налагоджування, ремонт, відновлення та регулювання.</p>
<p>Переробка за межами митної території - це митний режим, відповідно до якого українські товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці за межами митної території України без застосування заходів нетарифного регулювання</p>	<p>- вивезення товарів для переробки виконується з дозволу митного органу на основі положень Митного Кодексу України;</p> <p>- строк переробки товарів за межами митної території України встановлюється митним органом у кожному випадку під</p>

<p>зовнішньоекономічної діяльності, за умови повернення цих товарів або продуктів їх переробки на митну територію України у митному режимі імпорту.</p>	<p>час надання дозволу підприємству-резиденту, виходячи з тривалості процесу переробки товарів та розпорядження продуктами їх переробки, але загальний строк переробки не може перевищувати 365 днів; - митні органи здійснюють контроль за обов'язковим обсягом виходу продуктів переробки, про що зазначається в договорі (контракті) на переробку.</p>
<p>Знищення або руйнування - це митний режим, відповідно до якого іноземні товари під митним контролем знищуються або приводяться у стан, який виключає можливість їх використання, з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.</p>	<p>- дія цього режиму допускається з письмового дозволу митного органу, який надається за умови наявності дозволів інших органів державної влади; - знищення або руйнування товарів здійснюється за рахунок їх власника.</p>
<p>Відмова на користь держави - це митний режим, відповідно до якого власник відмовляється від іноземних товарів на користь держави без будь-яких умов на свою користь.</p>	<p>- у цьому режимі не нараховуються і не справляються податки та збори, а також не застосовуються заходи нетарифного регулювання.</p>

5. Характеристика митних режимів:

експорту, імпорту, транзиту, реекспорту, реімпорту, тимчасового ввезення (вивезення), переробки на митній території України, переробки поза межами митної території України, знищення і руйнування, магазину безмитної торгівлі, митного складу, спеціальної митної зони, відмови на користь держави.

Як вже згадувалося, українське законодавство (згідно зі ст. 1 МКУ) характеризує митний режим як сукупність норм, встановлених законами України з питань митної справи, що залежно від заявленої мети переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України визначають порядок такого переміщення та обсяг митних процедур, які при цьому здійснюються. Відповідно до мети переміщення товарів через митний кордон в Україні, згідно зі ст. 185 МКУ, запроваджуються 13 видів митних режимів.

Імпорт - митний режим, відповідно до якого товари ввозяться на митну територію України для вільного обігу без обмеження строку їх перебування на цій території та можуть використовуватися без будь-яких митних обмежень (ст. 188 МКУ).

Умовою розміщення товарів у даному режимі є:

- по-перше, подання митному органу документів, що засвідчують підстави та умови ввезення товарів на митну територію України;

- по-друге, сплата податків і зборів, якими обкладаються товари під час ввезення на митну територію України відповідно до законів України;
- по-третє, дотримання вимог, передбачених законом, щодо заходів нетарифного регулювання та інших обмежень (ст. 189 МКУ).

В залежності від виду товарів, які ввозяться на митну територію України в митному режимі імпорту вони повинні мати ліцензії, сертифікати якості, сертифікати відповідності та інші документи. У разі ввозу підакцизних товарів у митному режимі імпорту до них застосовуються спеціальні міри контролю: сплата підакцизних митних платежів, маркування маркою акцизного збору та ввіз через певні митниці.

Реімпорту - митний режим, відповідно до якого товари, що походять з України та вивезені за межі митної території України згідно з митним режимом експорту, не пізніше ніж у встановлений законодавством строк ввозяться на митну територію України для вільного обігу на цій території (ст. 190 МКУ).

Товари, які розміщують у режимі реімпорту повинні (ст. 191 МКУ):

- 1) походять з митної території України;
- 2) ввозяться на митну територію України не пізніше ніж через один рік після їх вивезення (експорту) за межі митної території України;
- 3) не використовувалися за межами України з метою одержання прибутку;
- 4) ввозяться у тому ж стані, в якому вони перебували на момент вивезення (експорту), крім змін внаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування та зберігання, а також інших випадків, що визначаються Кабінетом Міністрів України. Оформлення митним органом товарів у режимі реімпорту можливе лише за умови, що товари, заявлені у режим реімпорту, можуть бути ідентифіковані як такі, що були раніше експортованими товарами.

У разі реімпорту товарів протягом одного року з дати їх експорту суми вивізного (експортного) мита, сплачені при їх експорті, повертаються власникам цих товарів або уповноваженим ними особам на підставі їх заяв. Повернення зазначених сум здійснюється за рахунок Державного бюджету України органами Державного казначейства України за поданням відповідних митних органів.

Експорт - митний режим, відповідно до якого товари вивозяться за межі митної території України для вільного обігу без зобов'язання про їх повернення на цю територію та без встановлення умов їх використання за межами митної території України (ст. 194 МКУ).

Умовою розміщення товарів у митному режимі експорту, згідно зі ст. 195 МКУ, є:

- по-перше, подання митному органу документів, що засвідчують підстави та умови вивезення товарів за межі митної території України;
- по-друге, сплата податків і зборів, встановлених на експорт товарів;
- по-третє, дотримання експортером вимог, передбачених законом. Реекспорт - митний режим, відповідно до якого товари, що походять з інших країн, не пізніше ніж у встановлений законодавством строк з моменту їх ввезення на митну територію України вивозяться з цієї території в режимі експорту (ст. 196 МКУ).

Умовами переміщення товарів у режимі реекспорту є наступні (згідно зі ст. 197 МКУ):

- по-перше, подання митному органу дозволу уповноваженого Кабінетом Міністрів України органу чи органу, визначеного міжнародним договором України, укладеним в установленому законом порядку, на реекспорт товарів;
- по-друге, товари, що реекспортуються, повинні перебувати у тому ж стані, в якому вони перебували на момент ввезення на митну територію України, крім змін внаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування та зберігання;
- по-третє, товари, що реекспортуються, не використовувалися на території України з метою одержання прибутку;

- по-четверте, товари, що реекспортуються, вивозяться не пізніше ніж через один рік з дня їх ввезення на митну територію України. Тимчасове ввезення (вивезення) - митний режим, відповідно до

якого товари можуть ввозитися на митну територію України чи вивозитися за межі митної території України з обов'язковим наступним поверненням цих товарів без будь-яких змін, крім природного зношення чи втрат за нормальних умов транспортування (ст. 204 МКУ).

Умовами переміщення товарів у режимі тимчасове ввезення (вивезення) є наступні (згідно зі ст. 205 МКУ):

- по-перше, подання митному органу документів на такі товари з обґрунтуванням підстав їх тимчасового ввезення на митну територію України (вивезення за межі митної території України);

- по-друге, надання митному органу, що здійснює митне оформлення товарів, які тимчасово ввозяться (вивозяться), зобов'язання про їх зворотне вивезення (ввезення) у строки, що обумовлені метою тимчасового ввезення (вивезення), але не перевищують строків, встановлених МКУ;

- по-третє, подання митному органу, що здійснює митне оформлення товарів, які тимчасово ввозяться (вивозяться), дозволу відповідного

компетентного органу на тимчасове ввезення (вивезення) товарів, якщо отримання такого дозволу передбачено законом. Законодавством передбачено умовно повне звільнення від сплати митних платежів до наступних товарів, які тимчасово ввозяться на митну територію України (тимчасово вивозяться за межі митної території України) під зобов'язання про зворотне вивезення:

- товарів, призначених для демонстрації або використання на виставках, ярмарках, конференціях або інших подібних заходах;

- професійного обладнання, необхідного особам, які прибувають в Україну (виїжджають з України), для підготовки репортажів, здійснення записів або передач для засобів масової інформації або зйомки фільмів;

- контейнерів, піддонів, упаковки, а також будь-яких інших товарів, що ввозяться (вивозяться) у зв'язку з якою-небудь комерційною операцією, але ввезення яких саме по собі не є комерційною операцією;

- зразків товарів і предметів та рекламних фільмів за умови, що вони залишаються власністю особи, яка перебуває або проживає за межами території тимчасового ввезення, і їх використання на території України не має комерційного характеру;

- товарів, що ввозяться з освітніми, науковими чи культурними цілями, тобто наукового та навчального обладнання, обладнання для поліпшення дозвілля моряків, а також будь-яких інших товарів, що ввозяться в рамках навчальної, наукової або культурної діяльності;

- особистих речей пасажирів та товарів, що ввозяться для спортивних цілей;

- матеріалів для реклами та туризму;

- транспортних засобів, що використовуються виключно для перевезення пасажирів і товарів через митний кордон України.

До закінчення строків тимчасового ввезення (вивезення) особа, яка надала зобов'язання про зворотне вивезення (ввезення) товарів, що перебувають у режимі тимчасового ввезення (вивезення), повинна або вивезти (ввезти) ці товари згідно із зобов'язанням, наданим митному органу або заявити про зміну митного режиму, що допускається щодо таких товарів з додержанням вимог цього Кодексу та інших законодавчих актів України.

Транзит - митний режим, відповідно до якого товари і транспортні засоби переміщуються під митним контролем між двома митними органами або в межах зони діяльності одного митного органу без будь-якого використання таких товарів і транспортних засобів на митній території України (ст. 200 МКУ).

Умовами переміщення товарів у режимі транзит є (ст. 201 МКУ):

- по-перше, перебування у незмінному стані, крім змін внаслідок природного зношення або втрат за нормальних умов транспортування та зберігання;

- по-друге, не використання на території України ні з якою іншою метою, крім транзиту;

- по-третє, переміщення за наявності дозволу на транзит через територію України, який видається відповідними уповноваженими органами - у випадках, визначених законодавством України;

- по-четверте, у випадках, визначених Кабінетом Міністрів України, переміщення встановленими маршрутами та шляхами;

- по-п'яте, доставлення до митного органу призначення у строк, що визначається відповідно до чинних в Україні нормативів на перевезення вантажів, виходячи з виду транспорту, маршруту, відстані до кінцевого пункту та інших умов перевезення.

Через митну територію України пропускаються товари лише за умови представлення митному органу законних підстав для їх транзиту та сплати всіх необхідних митних платежів. При транзиті застосовуються засоби митного забезпечення, а також можливо застосування послуг митного супроводження, митного перевізника і т. д. Митний режим транзит може здійснюватися тими маршрутами, які обирає перевізник товарів, якщо не має інших постанов ДМСУ стосовно переміщення деяких товарів.

Товари, які переміщуються транзитом через митну територію України повинні бути доставлені у митні органи в строк, який був встановлений митницею відправлення та при цьому бути у тому ж стані, в якому вони були відправлені за винятком природного зносу. При загублені або недо-ставлені товару у митний орган призначення перевізник повинен сплатити митні платежі, які нараховуються при режимах імпорт чи експорт.

Товари, які переміщуються транзитом, на протязі усього часу перевезення знаходяться під митним контролем, який здійснюється в процесі митного оформлення товару при розташуванні його у митний режим транзит до завершення дії цього режиму.

Переробка на митній території України - митний режим, відповідно до якого ввезені на митну територію України товари, що походять з інших країн, піддаються у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання, за умови вивезення за межі митної території України продуктів переробки відповідно до митного режиму експорту (ст. 229 МКУ).

Переробка за межами митної території України - митний режим, відповідно до якого товари, що перебувають у вільному обігу на митній території України, вивозяться без застосування заходів тарифного та нетарифного регулювання з метою їх переробки за межами митної території України та наступного повернення в Україну (ст. 237 МКУ).

Загальними операціями для цих режимів є наступне:

- власне переробка товарів;

- обробка товарів - монтаж, збирання, монтування та налагодження, внаслідок чого одержуються інші товари;

- ремонт товарів, у тому числі відновлення та регулювання;

- використання окремих товарів, що не є продуктами переробки, але які сприяють чи полегшують процес виготовлення продуктів переробки, якщо самі вони при цьому повністю витрачаються. Використання митних режимів переробки можливе тільки після отримання ліцензії за встановленою формою в митних органах. Ліцензія може бути анульована або відкликана митними органами у разі порушення власником вимог законодавства стосовно цих режимів. У разі якщо за умовами переробки товарів на митній території України передбачається виконання кількох операцій щодо їх переробки кількома підприємствами, кожне з підприємств, яке бере участь у процесі переробки, повинне одержати дозвіл митного органу на переробку товарів на митній території України.

Строк переробки товарів у цих режимах встановлюється митними органами, а їх тривалість повинна базуватися на економічно виправданому строку їх переробки та розпорядженні продуктами переробки, але, як правило, не може бути більшим ніж 90 днів.

Строк переробки товарів на митній території України обчислюється починаючи з дня завершення митного оформлення митним органом товарів, що ввозяться або вивозяться для переробки.

Окремі операції з переробки товарів за дорученням підприємства-ре-зидента, якому видано дозвіл на переробку товарів на митній території України, та з дозволу митного органу можуть здійснюватися іншим підприємством. При цьому відповідальність перед митними органами за дотримання визначеного порядку переробки товарів несе підприємство, якому видано дозвіл на проведення операцій щодо переробки товарів на митній території України.

Переміщення товарів між підприємствами, що беруть участь у їх переробці, здійснюється з дозволу і під контролем митних органів.

У випадку неповернення або невивезення товарів чи продуктів їх переробки в встановлені строки особа, яка отримала ліцензію на переробку, повинна сплатити митні платежі, від яких вона була звільнена, та може бути притягнена до відповідальності відповідно вимогам митного законодавства.

Для наступної групи митних режимів характерним є те, що товари та транспортні засоби, як правило, вважаються такими, що знаходяться за межами митної території України та звільняються від сплати митних платежів. До таких режимів відносяться: спеціальна митна зона, митний склад, магазин безмитної торгівлі.

Спеціальна митна зона - це митний режим, відповідно до якого до товарів, які ввозяться на території відповідних типів спеціальних (вільних) економічних зон із-за меж митної території України, а також до товарів, які вивозяться з територій зазначених зон за межі митної території України, не застосовуються заходи тарифного і нетарифного регулювання, якщо інше не передбачено законом (ст. 217 МКУ).

Спеціальні митні зони створюються відповідно до законодавства України про спеціальні (вільні) економічні зони шляхом прийняття окремого закону для кожної спеціальної митної зони з визначенням її статусу, території, строку, на який вона створюється, та особливостей застосування законодавства України на її території. Законом встановлюються вимоги щодо створення спеціальної митної зони, види товарів, дозволених до ввезення у таку зону, та характер операцій, що здійснюються з товарами у межах зони. У законі також визначаються вимоги щодо організації роботи спеціальної митної зони та обов'язки органів управління зони по виконанню вимог митного законодавства під час здійснення митного контролю.

Згідно з конвенцією Кіото від 18 травня 1973 р. вільна економічна (митна) зона визначається як частина території однієї держави, на якій ввезені товари розглядаються як товари, що знаходяться за межами митної території по відношенню до права імпорту та відповідних податків, та такі, що не підлягають звичайному митному контролю.

З метою забезпечення належного митного контролю у спеціальних митних зонах митні органи мають право:

- здійснювати постійний контроль та нагляд за кордонами спеціальних митних зон, а також за доступом у них;
- вимагати від осіб, які переміщують товари через кордон спеціальної митної зони, ведення обліку руху таких товарів з метою їх контролю;
- проводити перевірку товарів, що переміщуються через кордон спеціальної митної зони, з метою забезпечення здійснення передбачених МКУ операцій та недопущення переміщення заборонених товарів;
- здійснювати перевірки товарів, що знаходяться у спеціальних митних зонах;
- здійснювати інші передбачені законом заходи, спрямовані на забезпечення надійності митного контролю.

Митний склад - митний режим, відповідно до якого ввезені з-за меж митної території України товари зберігаються під митним контролем без справляння податків і зборів і без застосування до них заходів нетарифного регулювання та інших обмежень у період

зберігання, а товари, що вивозяться за межі митної території України, зберігаються під митним контролем після митного оформлення митними органами до фактичного їх вивезення за межі митної території України (ст. 212 МКУ).

На подібних складах товари знаходяться під митним контролем та встановлюється плата за надання послуг по зберіганню цих товарів. Власником митного складу можуть бути будь-які суб'єкти підприємницької діяльності, які отримали ліцензію на право відкриття та експлуатації митного складу. Відповідальність за зберігання товарів, які знаходяться на митному складі несе власник складу. Також він за власний рахунок забезпечує матеріально-технічне обладнання складу, його охорону та пропускний режим та веде облік товарів і подає звіти митним органам.

Декларування товарів при їх розміщенні на митному складі може здійснюватися посадовою особою митниці або власником складу, якщо він має свідоцтво про його визначення як декларанта. А при випуску товарів зі складу їх декларування може здійснювати ще і власник товару.

З товарами, які перебувають у режимі митного складу, можуть проводитися такі операції:

1) операції, необхідні для забезпечення збереження цих товарів;

2) підготовка товарів за дозволом митного органу до продажу (відчуження) та транспортування: подрібнення партій, формування відправлень, сортування, пакування, перепакування, маркування, навантаження, вивантаження, перевантаження та інші подібні операції.

Всі операції, які проводяться з товарами на митному складі не повинні змінювати характеристик цих товарів пов'язаних зі зміною їх класифікації за УКТ ЗЕД та повинні проводитись тільки з дозволу митного органу.

Магазин безмитної торгівлі - митний режим, відповідно до якого товари, а також супутні товарам роботи, не призначені для споживання на митній території України, знаходяться та реалізуються під митним контролем у пунктах пропуску на митному кордоні України, відкритих для міжнародного сполучення, інших зонах митного контролю, визначених митними органами України, без справляння мита, податків, установлених на експорт та імпорт таких товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання (ст. 225 МКУ).

Власником магазину безмитної торгівлі може бути лише підприємств-резидент. Власник магазину безмитної торгівлі зобов'язаний:

- по-перше, своєчасно декларувати митному органу товари, що надходять до магазину чи вибувають з магазину, та подавати всі документи, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення;

- по-друге, виключити можливість надходження до магазину та вилучення з магазину товарів поза митним контролем;

- по-третє, дотримуватися положень цього Кодексу та інших законодавчих актів України щодо умов діяльності магазинів безмитної торгівлі;

- по-четверте, вести облік товарів, що надходять до магазину безмитної торгівлі та реалізуються ним, і подавати митним органам, в зоні діяльності яких знаходиться магазин безмитної торгівлі, звіт про рух товарів у магазині за формою, встановленою спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі митної справи. Розташування магазинів безмитної торгівлі та умови реалізації в них

товарів повинні виключати можливість безпосереднього ввезення цих товарів для споживання на митній території України.

Приміщення магазину безмитної торгівлі може включати в себе: торговельний зал (зали), у тому числі бари та пункти громадського харчування; допоміжні приміщення; склад магазину. Магазины безмитної торгівлі здійснюють торгівлю всіма видами продовольчих і непродовольчих товарів вітчизняного (на умовах експорту) та іноземного

походження, крім товарів, які заборонені відповідно до законодавства до ввезення, вивезення та транзиту через територію України.

В магазині безмитної торгівлі можуть реалізовуватися будь-які товари крім заборонених до ввозу на Україну, вивозу з держави або реалізації на території України. Продаж товарів здійснюється за готівкою. Забороняється:

- оптова торгівля;
- продаж товарів за зразками;
- торгівля за попереднім замовленням;
- торгівля з доставкою до дому;
- торгівля з розстроченням сплати;
- продаж товарів з допомогою приміщень та складів.

Товари, які реалізуються у магазині безмитної торгівлі повинні мати спеціальне маркування (яке узгоджене з митним органом) та бути упаковані для роздрібної торгівлі. При купівлі товарів працівники магазину роблять відмітку у декларації особи, яка виїжджає за межі митної території України. Якщо товар не вивозиться за межі України, він обкладається митом (за винятком українських товарів).

Строк перебування товарів у режимі магазину безмитної торгівлі не може перевищувати трьох років з дня їх поміщення у цей режим. Після закінчення або впродовж зазначеного строку товари можуть бути заявлені митному органу:

- для вільного обігу на митній території України;
- для вільного обігу за межами митної території України;
- для поміщення в режим митного складу;
- для знищення під митним контролем.

Порядок відкриття, ліквідації магазинів безмитної торгівлі, а також правила продажу ними товарів встановлюються Кабінетом Міністрів України. Дія дозволу на відкриття "Магазину безмитної торгівлі" може бути призупинена на певний строк або може бути анульована, що визначено відповідною постановою Кабінету Міністрів України. Рішення про призупинення дії дозволу може прийматися ДМСУ за поданням начальника митниці, командира загону прикордонного контролю або керівника державної податкової адміністрації, в зоні діяльності яких відкрито "Магазин безмитної торгівлі", у разі:

- неодноразового порушення нормативно-правових актів щодо режиму "Магазин безмитної торгівлі";
- порушення митних правил або податкового законодавства;
- порушення режиму в пункті пропуску на Державному кордоні України.

Анулювання дозволу може застосовуватися у разі:

- невиконання вимог, зазначених у рішенні про призупинення дії дозволу;
- будь-якого порушення, якщо раніше вже застосовувалося призупинення дії дозволу;
- зміни організації режиму зони митного контролю;
- якщо подовження дії дозволу не відповідає економічній політиці України.

Повторна заява про видачу дозволу на право відкриття магазину безмитної торгівлі може бути розглянута в строки, визначені постановою КМУ. Ліквідація "Магазину безмитної торгівлі" здійснюється у порядку, встановленому ДМСУ, та у разі:

- заяви власника про ліквідацію "Магазину безмитної торгівлі",
- анулювання дозволу, за рішенням спільної робочої групи ДМСУ та Держкомкордону.

За збереження на складі магазину товару під митним контролем, ліквідованого "Магазину безмитної торгівлі", його власником сплачуються митні збори, починаючи з дати набрання чинності рішення про ліквідацію. Товари у цьому випадку підлягають декларуванню власником до іншого митного режиму, передбаченого ст. 226 МКУ. При цьому товари вітчизняного виробництва підлягають декларуванню за спрощеною схемою, що визначається ДМСУ. Рішення Держкомкордону та ДМСУ про відмову у видачі

дозволу, призупинення його дії чи анулювання може бути оскаржено відповідно до чинного законодавства.

Існують ще два специфічних митних режиму, такі як знищення або руйнування та відмова на користь держави. Товари, ввезені на митну територію України, розміщуються під такі режими в тих випадках, коли з причин економічного або іншого характеру продовження зовнішньоекономічної діяльності є недоцільним, наприклад, при збитковості або неможливості реалізації таких товарів на внутрішньому ринку. В таких випадках стягнення мита та митних зборів не відбувається, а витрати щодо знищення або передачі товарів несе їх власник.

Знищення або руйнування - митний режим, відповідно до якого товари, ввезені на митну територію України, знищуються під митним контролем чи приводяться у стан, який виключає їх використання, без справляння податків, установлених на імпорт, а також без застосування заходів нетарифного регулювання до товарів, що знищуються або руйнуються (ст. 243 МКУ).

Знищенню або руйнуванню підлягають тільки фактично ввезені в Україну товари, які знаходяться під митним контролем та заявлені у відповідний митний режим незалежно від мети їх переміщення через митний кордон України. Товари, щодо яких прийнято рішення про їх знищення або руйнування, можуть передаватись на тимчасове зберігання під митним контролем за погодженням з митним органом у належно обладнанні для опечатування та пломбування місця схову. Відповідальність за збереження до вирішення питання про знищення або руйнування, несе власник даного товару або уповноважена особа (декларант, митний брокер) на умовах угоди (договору). Знищення або руйнування здійснюється підприємством, яке пройшло атестацію на виконання цих робіт.

Знищення або руйнування товарів допускається з письмового дозволу митного органу, який надається за умови наявності дозволів інших органів державної влади, що здійснюють відповідно до їхньої компетенції контроль під час переміщення товарів через митний кордон України. Знищення або руйнування товарів здійснюється за рахунок їх власника чи іншої заінтересованої особи.

Знищенню або руйнуванню під митним контролем підлягають товари:

- які не відповідають вимогам чинних в Україні нормативно-правових актів, нормативних документів стосовно відповідних видів товарів щодо їх споживчих властивостей, безпеки для життя і здоров'я людини, майна і довкілля;
- на які строк придатності до споживання або використання закінчився;
- яким з метою збуту виробником (продавцем) навмисно надано зовнішнього вигляду, або окремих властивостей певного вигляду, і неможливо ідентифікувати їх як товар, за який він видається;
- на які немає передбачених законодавством відповідних документів, що підтверджують їх якість та безпеку;
- у інших випадках, передбачених законодавством України.

Митний орган вправі відмовити у наданні дозволу на розміщення товарів у митний режим знищення або руйнування у випадках, коли знищення або руйнування неякісних та небезпечних товарів може:

- заподіяти шкоду навколишньому природному середовищу;
- негативно вплинути на здоров'я населення або створити небезпеку життя людям, тваринному та рослинному світу;
- спричинити витрати для держави;
- коли митний орган не має можливості здійснення контролю за фактичним його знищенням або руйнуванням;
- в інших випадках, визначених законодавством України. Проведення операцій по знищенню або руйнуванню товарів під митним контролем вважається правомірним, якщо на це є рішення (погодження) спеціальних органів виконавчої влади, що здійснюють відповідно до їхньої компетенції контроль під час переміщення товарів через митний

кордон України згідно зі ст. 227 МКУ. Знищення може проводитися шляхом хімічної, механічної або іншої дії (спалювання, руйнування), в результаті якої товари цілково знищуються, а їх відновлення неможливе.

Не підлягають розміщенню у митний режим знищення або руйнування товари:

- заборонені до ввезення в Україну;
- заборонені до транзиту через митну територію України;
- на ввезення яких не надано дозволу уповноваженими органами державної влади, що виконують відповідні контрольні функції;
- розміщені в режимах імпорту, експорту, тимчасового вивезення і транзиту;
- вилучені або затримані митними органами як предмети порушення митних правил на підставі статей МКУ, якими передбачена конфіскація таких предметів;
- електроенергія;
- ядерні матеріали, спеціальні розщеплювальні матеріали;
- радіоактивні відходи;
- особливо небезпечних хімічних речовин;
- отруйні речовини;
- небезпечні відходи;
- в результаті знищення або руйнування яких утворюються особливо небезпечні хімічні та отруйні речовини, небезпечні і радіоактивні відходи;
- неякісні або непридатні до споживання товари гуманітарної допомоги;
- неякісна та небезпечна продукція, яка класифікується у 1-24 групах згідно з УКТ ЗЕД;
- культурні цінності;
- представники тваринного та рослинного світу, які відповідно до законів України та міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку, охороняються державою.

Знищення або руйнування проводиться в присутності власника товару або особи, уповноваженої ним (брокер, декларант). Після чого складається акт про знищення або руйнування, який підписується всіма членами комісії, власником товару або особою, уповноваженою ним (брокером, декларантом) та завіряється печатками. Акт про знищення або руйнування складається у довільній формі (за виключенням акта на знищення, утилізацію неякісних лікарських засобів). Обов'язково в акті зазначається:

- дата та місце складення;
- назва товару, особливі його ознаки;
- кількість (вага, місце, об'єм тощо);
- кількість залишків (відходів);
- спосіб, дата і місце знищення або руйнування;
- перелік осіб, присутніх при знищенні;
- інша інформація, необхідна для загальної характеристики.

Акти, ВМД та інші підтверджуючі документи передаються на зберігання в архів митниці.

Відмова на користь держави - митний режим, відповідно до якого власник відмовляється від товарів, що перебувають під митним контролем, без будь-яких умов на свою користь. У режимі відмови на користь держави на товари не нараховуються і не справляються податки і збори, а також не застосовуються заходи нетарифного регулювання (ст. 246 МКУ).

Таким чином відмова від товару - добровільна заява власника (декларанта) про передачу товару, який перебуває під митним контролем, на користь держави без будь-яких умов на свою користь.

На перший погляд, назва митного режиму дає зрозуміти, що не вигідно суб'єкту ЗЕД, який затратив кошти на ввезення товару на митну територію України, просто так відмовитись від нього на користь держави. Але в митній практиці такий митний режим

застосовується достатньо часто, і як правило, в даний митний режим попаде виставочне майно, рекламна продукція та інші товари, зокрема, тимчасово ввезені на митну територію України. Власника (декларанта) спонукає відмовитись від свого товару насамперед таке:

- неможливість або не вигідність розміщення товару в митний режим імпорт, так як виникає ряд видатків та додаткових зусиль для вирішення питань, пов'язаних з тарифним та нетарифним регулюванням;

- транспортування, перевезення, завантаження, розвантаження та виконання інших робіт;

- зменшення матеріальних збитків до мінімуму і звільнення від митних процедур;

- збереження іміджу та ділової репутації на ринку.

Таким чином, митні режими по низці вищезазначених ознак можна згрупувати у різні групи. Наприклад В Науменко, розподіляє митні режими на три групи:

I група - митні режими які застосовуються до основної маси об'єктів зовнішньоекономічних операцій - імпорт, експорт, реімпорт, реекспорт, спеціальна митна зона;

II група - митні режими, які використовуються в межах надання цілої низки послуг за ЗЕД та дозволяючи використовувати товари лише для певних цілей при дотриманні обмежень, встановлених законодавством - митний склад, магазин безмитної торгівлі, транзит, тимчасове ввезення (вивезення). Також до цієї групи можна віднести митні режими, що застосовуються до товарів які переміщуються через митний кордон України рамках операцій по представленню таких послуг, як переробка, монтаж, збір, наладження, ремонт та ін. - переробка на митній території України, переробка за межами митної території України;

III група - митні режими, які застосовуються при перепиненні зовнішньоекономічних операцій у зв'язку з неможливістю або неефективністю проведення подальших дій з товарами на внутрішньому ринку - знищення або руйнування, відмова на користь держави, реімпорт.

В залежності від виду зовнішньоекономічної операції митні режими можливо поділити на п'ять груп:

I група - експортні операції - експорт, переробка за межами митної території України, тимчасове вивезення;

II група - імпортні операції - імпорт; митний склад; магазин безмитної торгівлі; переробка на митній території; тимчасове ввезення; спеціальна митна зона; знищення або руйнування; відмова на користь держави.

III група - реекспортні операції - реекспорт;

IV група - реімпортні операції - реімпорт;

V група - незавершені - тимчасове ввезення (вивезення), митний склад, магазин безмитної торгівлі, переробка на митній території України, переробка за межами митної території України, транзит Але, на нашу думку більш вдалою класифікація для розуміння є наступна класифікація митних режимів, в якій вони теж розподіляються на п'ять груп.

До I групи відносяться режими, які використовуються при здійсненні зовнішньоторговельних операцій пов'язаних з продажем організаціям товарів в інші держави та придбанням товарів для українських споживачів - імпорт, реімпорт, експорт, реекспорт, тимчасове ввезення (вивезення), а також митний режим спеціальна митна зона.

До II групи відносять режими, у яких при переміщенні товарів через кордон, митні органи здійснюють деякі операції для осіб, які перевозять товари або чинять їм послуги - митний склад та магазин безмитної торгівлі.

III група об'єднує режими у яких перевезення товарів через кордон пов'язано з їх переробкою в іншій державі - переробка на митній території, переробка поза митною територією.

IV група - це режими які використовуються у зв'язку з припиненням зовнішньоекономічних операцій, пов'язаних з неможливістю чи неефективністю реалізації товарів на ринку - знищення або руйнування, відмова на користь держави.

V група - це режим, в якому товари не купуються і не реалізуються українськими організаціями, а перетинають митний кордон України з метою доставки з однієї іноземної держави в другу - транзит.

6. Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності

Введемо наступні позначення: ТН ЗЕД - Товарна Номенклатура Зовнішньоекономічної діяльності; УКТЗЕД - Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності.

У всьому світі виробляється дуже великий асортимент продукції, який може стати об'єктами експорту або імпорту. Для однозначно застосування мір тарифного й нетарифного регулювання до тих або інших товарів у різних країнах Всесвітньою Митною Організацією (ВМО) була розроблена Гармонізована система кодування й класифікації товарів (Брюссель, 14 червня 1983 року). Гармонізована Система включає опис всіх фізичних товарів (крім послуг, прав використання тощо), вона постійно змінюється й доповнюється (перше видання Гармонізованої системи було опубліковано в 1988 році, друге в 1992, третє в 1996 році). На базі Гармонізованої системи кодування й класифікації товарів створені національні Номенклатури більшості країн. В Україні така система називається УКТЗЕД - Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності, який був створений на базі ТН ЗЕД, що діяла до 2004 року.

Для докладнішої товарної класифікації використовується сьомий, восьмий, дев'ятий та десятий знаки цифрового коду.

Структура десятизнакового цифрового кодового позначення товарів в УКТЗЕД включає код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної підпозиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної підкатегорії (десять знаків).

Митні органи класифікують товари, тобто відносять товари до класифікаційних групувань, зазначених в УКТЗЕД. Рішення митних органів щодо класифікації товарів для митних цілей є обов'язковими для підприємств і громадян.

7. Порядок митного оформлення товарів

Митне оформлення - виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення

Відповідно до ст. 246 Митного Кодексу України (МЕСУ) Метою митного оформлення є забезпечення дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, а також забезпечення статистичного обліку ввезення на митну територію України, вивезення за її межі і транзиту через її територію товарів. Митне оформлення здійснюється посадовими особами митного органу.

Операції митного оформлення, порядок їх здійснення, а також форми митних декларацій та інших документів, що застосовуються під час митного оформлення товарів і транспортних засобів, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Митне оформлення здійснюється:

- в місцях розташування відповідних підрозділів митних органів протягом робочого часу, встановленого для цих органів;
- в будь-якому митному органі з пред'явленням їх цьому орган (ст.. 247 МКУ);

- митним органом, як правило, протягом чотирьох робочих годин з часу пред'явлення товарів і транспортних засобів, що підлягають митному оформленню, подання митної декларації та всіх необхідних документів і відомостей (ст. 255 МКУ);

- розпочинається з моменту подання митному органу декларантом або уповноваженою ним особою митної декларації або документа, який відповідно до законодавства її замінює, та документів, необхідних для митного оформлення, а в разі електронного декларування - з моменту отримання митним органом від декларанта або уповноваженої ним особи електронної митної декларації або електронного документа, який відповідно до законодавства замінює митну декларацію (ст. 248 МКУ).

Митне оформлення у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється цілодобово. Встановлюється персональна відповідальність посадової особи митниці за неправомірні затримки митного оформлення. (ст. 94 МКУ)

Порядок митного оформлення товарів працівниками митних органів такий:

1. Перевіряється наявність усіх документів, необхідних для митного оформлення товарів.

2. Перевіряється відповідність заповнення декларації вимогам, передбаченим у чинних нормативних актах, що регулюють порядок заповнення вантажної митної декларації.

3. Перевіряється правильність нарахування і сплати митних платежів і податків.

4. При перевірці правильності заповнення декларації використовуються відомості, що містяться в супровідних, транспортних, комерційних та інших документах, а також результати митного огляду.

5. По закінченні митного оформлення митний орган реєструє декларацію та додаткові аркуші і присвоює їй відповідний номер, який проставляється в декларації.

6. За результатами митного оформлення працівник митного органу проставляє штамп у декларації і засвідчує її особистою номерною печаткою.

Митне оформлення відбувається після декларування товарів і майна та їх пред'явлення декларантом або транспортною організацією до митного оформлення. Декларування товарів підприємствами здійснюється самостійно або на договірній основі через організації, визнані митницями як декларанти.

8. Основні митні документи та специфіка їх оформлення

Перелік документів та відомостей, необхідних для здійснення митного контролю, і порядок їх подання визначаються Кабінетом Міністрів України. Як правило, такі переліки містяться в Типових технологічних схемах пропуску через державний кордон України автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників. Залежно від способу переміщення товарів, їх характеру, кількісних та вартісних розмірів, мети переміщення та інших факторів митним органам можуть подаватись різні документи. Основне правило, яке при цьому діє, полягає в тому, що такому поданню підлягають усі документи та відомості, необхідні для здійснення у передбаченому обсязі, митного контролю.

Митні документи оформлюються й засвідчуються посадовими особами митних органів, тобто це документи, які необхідні для оформлення переміщення товарів через митний кордон держави.

Схема основних дозволів державних органів при проведенні процедури митного оформлення подана на рисунку.

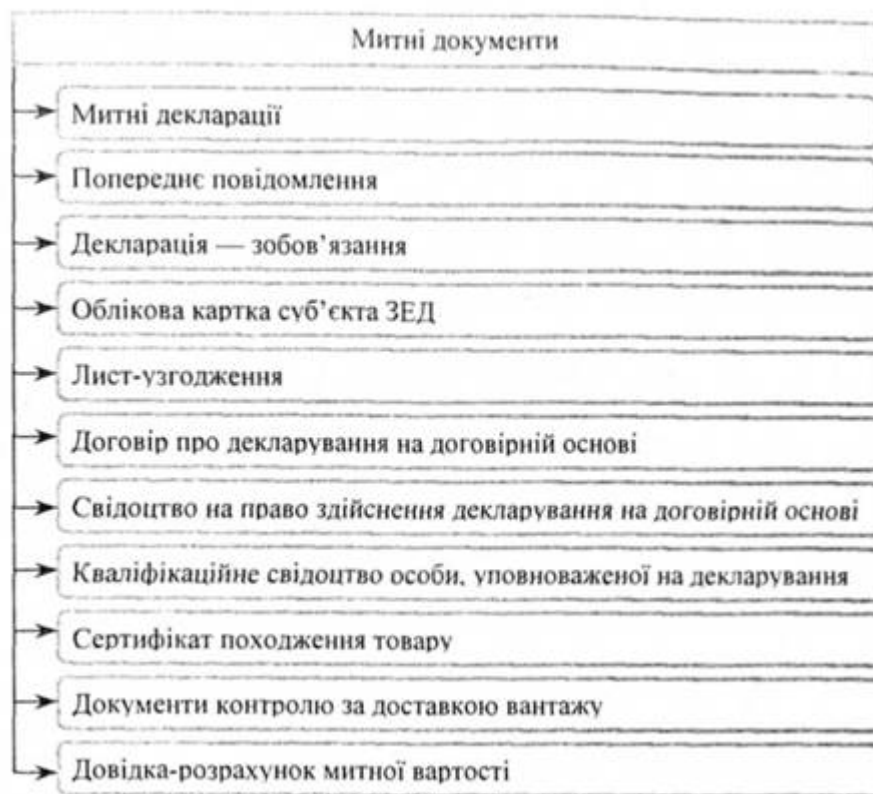

Рис. Систематизація митних документів

При цьому основними документами, що дозволяють ввезення чи вивезення певних товарів з України є: довідка про декларування валютних цінностей; експортні та імпорتنі ліцензії; дозволи закладів Міністерства охорони здоров'я України; дозволи міністерства культури; дозвіл/висновок ДСЕСКУ; лист-погодження Мінекономіки; картка реєстрації (обліку) зовнішньоекономічного договору (контракту); дозвільні документи органів Держстандарту; сертифікат якості органів Держхлібінспекції; ліцензія НБУ на операції з валютними цінностями; висновок Державного гомологічного центру; сертифікат Комітету по контролю за наркотиками; наряд-замовлення; погодження на експорт спирту через авіаційні пункти пропуску; разова (індивідуальна ліцензія на здійснення зовнішньоекономічної операції); висновок експертизи з енергозбереження; висновок (дозвіл) держкомтаємниці; дозвіл Укрчастотнагляду; ліцензія СБУ на право реалізації спеціальних технічних засобів негласного контролю; дозволи органів екологічного контролю; ветеринарне свідоцтво; фітосанітарний сертифікат.

Обов'язковим документом при здійсненні зовнішньоекономічної операції є довідка про декларування валютних цінностей, доходів та майна, що належать резидентів України і перебувають за її межами. Вона необхідна з метою контролю за вчасним надходженням на територію України валютних коштів за експортними контрактами. Видається регіональними управліннями Національного банку України та органами податкової інспекції.

Довідка про декларування валютних цінностей використовується як підтвердження відсутності незаконного знаходження валютних цінностей доходів та майна, що належать резиденту України і знаходяться поза її межами. У разі відсутності таких цінностей, надається довідка про відсутність валютних цінностей, доходів та майна, що належать резиденту України і знаходяться за межами України. Щоквартально поновлюється у ДПАУ та НБУ до 15 числа місяця наступного кварталу (для спільних підприємств до 20 числа). Завжди вимагається при здійсненні декларування товарів (предметів) митним органам.

В окремих випадках відносно певних груп товарів можуть застосовуватись нетарифні заходи регулювання. Найбільш поширеними є кількісні обмеження. Коли діє система ліцензування чи квотування або одночасно і ліцензування, і квотування, необхідне оформлення ліцензії на експорт або імпорт товарів, що підпадають під режим ліцензування, квотування. Вона вимагається з метою встановлення раціональної структури експорту та захисту внутрішнього ринку України. Даний документ видається Мінекономіки України та подається митним органам під час декларування товарів, що підлягають ліцензуванню.

До дозволів, які видаються закладами Міністерства охорони здоров'я України, відносяться:

— Погодження на ввезення препаратів косметичних та засобів особистої гігієни, яке використовується як підстава для отримання імпоротної ліцензії у Мінекономіки, якщо товар підлягає ліцензуванню. Надається до митного органу при здійсненні митного оформлення імпорту таких товарів.

— Ввезення на митну територію виробів медичного призначення, медичної техніки та імунобіологічних препаратів в медичній практиці в Україні дозволяється за наявності дозвільного документа Державного департаменту з контролю за якістю, безпекою та виробництвом лікарських засобів і виробів медичного призначення: при ввезенні в Україну виробів медичного призначення, медичної техніки; підтвердження про державну реєстрацію для зареєстрованої в Україні продукції; одноразовий дозвіл для незареєстрованої в Україні продукції; висновок про можливість застосування в медичній практиці для незареєстрованої в Україні продукції; при ввезенні в Україну імунобіологічних препаратів; підтвердження про державну реєстрацію для зареєстрованої в Україні продукції; одноразовий дозвіл для незареєстрованої в Україні продукції.

— Сільськогосподарська продукція, яка ввозиться на митну територію України, у тому числі на митні (консигнаційні) склади, підлягає санітарно-епідеміологічному контролю (санітарно-епідеміологічний, санітарно-гігієнічний висновок).

— Для ввезення харчових добавок надається Гігієнічний висновок державної санітарно-гігієнічної експертизи.

— Гігієнічний висновок державної санітарно-гігієнічної експертизи на імпортовану продукцію. Це офіційний документ, який засвідчує, що продукція відповідає санітарно-гігієнічним вимогам, нормам та правилам, і є дозволом на виробництво, імпорт та використання продукції в Україні. Державній санітарно-гігієнічній експертизі підлягає продукція, напівфабрикати, матеріали та небезпечні фактори, використання, передача або реалізація яких може завдати шкоди здоров'ю людей.

Дозволи, які видаються Міністерством культури України, є підставою для переміщення через митний кордон України культурних цінностей і подаються митному органу під час ввезення в Україну, якщо це передбачено законодавством держави, звідки ввозяться культурні цінності. За відсутності такого свідоцтва ввезені цінності підлягають затримання митними органами України до встановлення їх власника та одержання його доручення щодо подальшого переміщення або використання цих цінностей. Таке доручення має бути підтверджене дипломатичним представництвом або консульською установою країни, громадянином якої є власник культурних цінностей.

Дозвіл/висновок ДСЕКУ подається митним органам під час здійснення декларування товарів, що підлягають експортному контролю. Оформлюється і видається Державною службою експортного контролю України. В основному даний дозвіл надається на переміщення через митний кордон зброї, боєприпасів, вибухових, сильнодіючих та отруйних речовин.

Лист-погодження Мінекономіки подається до митних органів, якщо ціна, обумовлена у зовнішньоекономічній угоді, відрізняється від індикативної ціни.

Картка реєстрації (обліку) зовнішньоекономічного договору (контракту) є документом встановлено зразка, який надається у випадках, коли зовнішньоекономічний

договір (контракт) підлягає реєстрації та обліку. Документ потрібен при експорті окремих видів товарів. Видається Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України.

До дозволів органів Держстандарту відносяться такі документи:

- сертифікат відповідності — документ, що видається органами Державного комітету України із стандартизації, метрології та сертифікації або уповноваженим (акредитованим) ним органом та підтверджує відповідність продукції (товару), яка ввозиться і реалізується на території України, обов'язковим вимогам норм і стандартів, що діють в Україні. При ввезенні товарів груп 01-24 згідно з УКТ ЗЕД подання сертифіката відповідності (свідоцтва про визнання) є обов'язковою умовою для перевезення таких товарів через митний кордон.

- свідоцтво про визнання — документ, що видається Держстандартом України або уповноваженим (акредитованим) ним органом на підставі іноземного сертифіката та підтверджує відповідність продукції (товару), яка ввозиться і реалізується на території України, обов'язковим вимогам норм і стандартів, що діють в Україні.

- висновок територіального органу Держстандарту на ввезення засобів вимірювальної техніки (ЗВТ) підтверджує відповідність ЗВТ вимогам статті Закону України "Про метрологію та метрологічну діяльність". Видається територіальними органами Держстандарту за результатами експертизи документів. При митному оформленні ЗВТ, які ввозяться в Україну для Збройних Сил та інших військових формувань, до митниці надається позитивний висновок Воєнстандарту.

Сертифікат якості органів Держхлібінспекції видається Мінагропромом та є підставою для митного оформлення експорту зерна та продуктів його переробки.

Ліцензія на операції з валютними цінностями видається у випадку переміщення через митний кордон України та оформлення валюти і валютних цінностей. НБУ також видає погодження для отримання імпорتنих ліцензій на ввезення цінних паперів, непогашених поштових марок, марок держмита тощо.

Висновок Державного гомологічного центру є підставою для митного оформлення дорогоцінного, напівдорогоцінного та декоративного каміння.

Сертифікат Комітету по контролю за наркотиками є підставою для здійснення переміщення речовин, які включено в Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів.

Наряд-замовлення є підтвердженням проведеного обліку експортно-імпорتنих операцій суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України всіх форм власності, які здійснюються відповідно до міжнародних договорів України про торговельно-економічне співробітництво, укладених від імені уряду та центральних органів державної виконавчої влади України. Видається Мінекономіки та з питань європейської інтеграції та Його уповноваженими підрозділами.

Погодження на експорт спирту через авіаційні пункти пропуску видається Державною митною службою України та є підставою для здійснення митного оформлення та пропуску за межі митної території України експортних відправлень спирту етилового, що вивозиться через пункти пропуску для повітряного сполучення.

Разова (індивідуальна ліцензія на здійснення зовнішньоекономічної операції) видається Мінекономіки для здійснення кожної зовнішньоекономічної операції суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності, до якого згідно зі ст. 37 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" застосовані спеціальні санкції.

Висновок експертизи з енергозбереження - це документ, що підтверджує проведення відповідної експертизи з метою запобігання впровадженню неефективних технологій, виготовленню неефективної техніки, обладнання, приладів, побутової техніки, пов'язаних з видобуванням, переробкою, виробництвом, транспортуванням, зберіганням та використанням усіх видів паливно-енергетичних ресурсів. Висновок видається

Державним комітетом з енергозбереження та вимагається митними органами при здійсненні митного оформлення імпорту контрольованих товарів.

Висновок (дозвіл) Держкомтаємниці є підставою для вивезення інформації, яка охороняється Законами України "Про державну таємницю", іншої інформації, віднесеної до державної таємниці на підставі рішення Державних експертів з питань таємниці.

Дозвіл Укрчастотнагляду надається на ввезення радіоелектронних засобів зв'язку, які призначені для використання цивільними користувачами у смугах частот цивільного використання і не підлягають державному експортному контролю. Видається центром Укрчастотнагляд.

Ліцензія СБУ на право реалізації спеціальних технічних засобів негласного контролю вимагається при переміщенні таких товарів через митний кордон України. У разі відсутності даного документа товар затримується, про що повідомляється Службі безпеки України. При виникненні спірних питань щодо належності конкретних технічних засобів до СТЗ з метою одержання експертної оцінки необхідно звертатися до відповідних регіональних структур СБУ.

До митних документів відносяться: митні декларації; декларація-зобов'язання; облікова картка суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності; лист-узгодження; договір про декларування на договірній основі; свідоцтво на право здійснення декларування на договірній основі; кваліфікаційне свідоцтво особи, уповноваженої на декларування; попереднє повідомлення; довідка-розрахунок митної вартості; документ з контролю доставки вантажу; документи, що підтверджують пільги по сплаті митних платежів та податків, сертифікати походження товарів.

Декларація зобов'язання використовується при здійсненні імпортних операцій. Вивантаження товарів відбувається з дозволу митного органу за попередньою заявою суб'єкта ЗЕД із застосуванням Акта прийому-передачі товарів та декларації-зобов'язання.

Одним з основних документів при нарахуванні митного тарифу є сертифікат походження товару. Він необхідний для визначення країни походження товару, що імпортується, та відповідного надання пільг, якщо в конкретному випадку такі пільги передбачені.

Облікова картка суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності — це документ, що підтверджує реєстрацію суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності в митних органах України. Вимагається при здійсненні будь-яких операцій, що передбачають переміщення товарів через митний кордон.

Лист-узгодження є підставою для здійснення декларування товарів та митного оформлення поза місцем державної реєстрації суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

Договір про декларування на договірній основі вимагається при зверненні до митного органу підприємства, що здійснює декларування на договірній основі.

Свідоцтво на право здійснення декларування на договірній основі підтверджує повноваження підприємства, що здійснює декларування на договірній основі.

Кваліфікаційне свідоцтво особи, уповноваженої на декларування, у разі декларування на договірній основі підтверджує повноваження особи, яка безпосередньо декларує товари митному органу.

До інших документів, необхідних для проведення митного контролю та митного оформлення вантажів юридичних, осіб можна віднести реєстраційні документи, установчі документи, документи на підтвердження певних видів діяльності, які не потребують ліцензування, сертифікати якості, документи на право власності (наприклад, свідоцтво на право власності приміщенням митного ліцензійного складу, технічні паспорти транспортних засобів індивідуального користування), акти (у т.ч. складені підприємствами), а також заява-розрахунок на придбання марок акцизного збору; письмове зобов'язання суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності; свідоцтво платника податку на додану вартість, аркуш про пакування.

До додаткових документів при здійсненні процедури митного оформлення в першу чергу відносяться юридичні документи, які підтверджують отримання певних митних пільг залежно від об'єкта угоди чи суб'єкта здійснення зовнішньоекономічної операції.

До додаткових документів, які дозволяють суб'єктам господарювання отримати пільги з певних товарних позицій відносяться:

- лист-підтвердження галузевого міністерства чи комітету про призначення товарів, що постачаються за держзамовленням або держконтрактом. Таке підтвердження необхідне, оскільки товари, що надходять в Україну за держзамовленням або держконтрактами, звільняються від обкладення митом;
- довідка обласного управління сільського господарства і продовольства. Необхідна для товарів, що імпортуються сільськогосподарськими товаровиробниками і звільняються від обкладення митом;
- підтвердження Кабінету Міністрів України, що товар надходить як гуманітарна чи технічна допомога, оскільки такі товари за поданням Кабінету Міністрів можуть звільнитися від обкладення митом;
- підтвердження про закупівлю товару за рахунок коштів Державного валютного фонду України, республіканського (Республіки Крим), місцевих валютних фондів, іноземних кредитів, що надаються під гарантію Кабінету Міністрів, оскільки ці товари звільняються від обкладення митом. Надається Кабінетом Міністрів України або Міністерством фінансів;
- підтвердження Агентства міжнародного співробітництва та інвестицій про надходження товарів та обладнання з країн ЄС для виконання проектів за програмою TACIS. Такі товари за поданням Агентства звільняються від обкладення митом;
- дозвіл Державного комітету з науки і техніки про звільнення від обкладення митом приладів, обладнання, науково-технічної літератури тощо;

8. Плата за митне оформлення товарів

Обов'язковим платежем при переміщенні вантажів через митний кордон є митні збори. Вони нараховуються за вантажною митною декларацією та справляються при кожному здійсненні митного оформлення товарів та інших предметів. Це платежі за:

- митне оформлення товарів;
- митне оформлення тимчасово ввезеного (вивезеного) майна;
- митне оформлення у разі транзиту іноземних товарів;
- митне оформлення у разі ввезення на митний ліцензійний склад;
- митне оформлення товарів та інших предметів у зонах митного контролю на територіях і в приміщеннях підприємств;
- перебування товарів та інших предметів під митним контролем.

Платниками митних зборів є юридичні та фізичні особи, що здійснюють митне оформлення. Нараховуються митні збори за фіксованими ставками, що вказуються в доларах США.

Так, за митне оформлення товарів та інших предметів при митній вартості:

- до 100 дол. США митні збори не справляються;
- від 100 до 1000 дол. США сплачується еквівалент 5 дол. США;
- більше 1000 дол. США сплачується 0,2% митної вартості товарів та інших предметів, але не більше еквівалента 1000 дол. США.

Єдиний збір справляється з транспортних засобів вітчизняних та іноземних власників, визначених у статті 5 Закону України "Про запровадження єдиного збору, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України", які перетинають державний кордон, за здійснення у пунктах пропуску відповідно до законодавства митного (у разі транзиту вантажу і транспортного засобу), санітарного, ветеринарного, фітосанітарного, радіологічного та екологічного контролю вантажу і транспортного

засобу, за проїзд транспортного засобу автомобільними дорогами та за проїзд автомобільного транспортного засобу з перевищенням встановлених загальної маси, осьових навантажень та (або) габаритних параметрів.

Єдиний збір справляється одноразово незалежно від режиму переміщення (ввезення, транзит), виду, місткості або загальної маси транспортних засобів за єдиним платіжним документом.

За митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, встановленим для митних органів, митними органами із заінтересованих осіб справляється плата в порядку та у розмірах, установлених Кабінетом Міністрів України. В таблиці наведено інформацію про розмір плати за митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для митних органів.

Плату виконують у національній валюті за офіційним (обмінним) курсом Національного банку на дату подання митному органу ВМД до митного оформлення.

Таблиця РОЗМІР ПЛАТИ ЗА МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ
ТОВАРІВ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Назва операції	За одну годину роботи (незалежно від кількості посадових осіб митного органу, залучених до такого оформлення), євро
Митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митних органів:	
у робочий час	20
у надурочний, нічний час і вихідні дні	40
у святкові та неробочі дні	50
Митне оформлення товарів і транспортних засобів у місцях розташування митних органів поза робочим часом, установленим для митних органів:	
у надурочний, нічний час і вихідні дні	40
у святкові та неробочі дні	50

9. Декларування товарів: форми та процедури

Декларування - заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари і транспортні засоби, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення (ст. 81 МКУ).

Умови та порядок застосування форм декларування, перелік відомостей, необхідних для здійснення митного контролю та митного оформлення, визначаються Кабінетом Міністрів України.

Товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України, декларуються митному органу, який здійснює митне оформлення цих товарів і транспортних засобів. Транспортні засоби, що використовуються для переміщення товарів, декларуються одночасно з цими товарами. Порожні транспортні засоби та транспортні засоби, які перевозять пасажирів, декларуються в місці перетину митного

кордону України або в митному органі за місцем розташування власника транспортного засобу.

Декларантами можуть бути підприємства або громадяни, яким належать товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України, або уповноважені ними митні брокери (посередники). Декларантами товарів і транспортних засобів, що належать громадянам, також можуть бути громадяни, уповноважені власниками зазначених товарів і транспортних засобів на здійснення декларування нотаріально посвідченими дорученнями. Декларант виконує всі обов'язки і несе у повному обсязі відповідальність, передбачену МКУ, незалежно від того, чи він є власником товарів і транспортних засобів, які переміщуються через митний кордон України, митним брокером чи іншою уповноваженою особою.

Декларант зобов'язаний:

- здійснити декларування товарів і транспортних засобів відповідно до порядку, встановленого МКУ;
- на вимогу митного органу пред'явити товари і транспортні засоби для митного контролю і митного оформлення;
- надати митному органу передбачені законодавством документи і відомості, необхідні для виконання митних процедур;
- сплатити податки і збори.

До ввезення товарів на митну територію України декларантом може подаватися до відповідного митного органу попередня митна декларація. Подання попередньої митної декларації при ввезенні на митну територію України підакцизних товарів є обов'язковим. У разі ввезення (вивезення) товарів на (за) митну територію України декларант попередньо повідомляє відповідний митний орган про намір вивезти ці товари (ст. 93 МКУ). Митний орган визначає час і місце доставки зазначених товарів для здійснення митного контролю та митного оформлення. Після подання повідомлення декларант зобов'язаний доставити товари та документи на них без будь-якої зміни їх стану у визначене митним органом місце і забезпечити перебування їх у цьому місці до прибуття посадових осіб митного органу.

Доставка товарів та документів на них повинна бути здійснена в строк, визначений митним органом у межах звичайних строків доставки, виходячи з можливостей транспортного засобу, встановленого маршруту та інших умов перевезення. Товари та транспортні засоби, якими вони перевозяться, після прибуття у місце доставки розміщуються у зонах митного контролю. У місці доставки товари і транспортні засоби пред'являються, а документи на них передаються митному органу. Заява про пред'явлення товарів і транспортних засобів для митного контролю та передання документів на них мають бути зроблені у мінімально можливий строк після їх прибуття, а у разі прибуття поза робочим часом, встановленим для митного органу, - у мінімально можливий строк після початку роботи цього органу. Зміна місця стоянки транспортного засобу, вивантаження, перевантаження товарів, розпакування, пакування чи перепакування товарів, зміна, вилучення чи пошкодження засобів ідентифікації допускаються лише з дозволу митного органу.

10. Митна вартість та методи її визначення

Нарахування мита на товари та інші предмети, що підлягають митному обкладенню, проводиться на базі митної вартості, заявленої декларантом або визначеної митними органами на момент перетину товарами митного кордону України.

Митна вартість - це та вартість товару, яка використовується як вихідна розрахункова база для обчислення митних платежів.

Постановою Кабінету Міністрів України від 05.10.98 р. № 1598 затверджений "Порядок визначення митної вартості товарів та інших предметів у разі переміщення їх через митний кордон України".

Функції митної вартості:

- 1) фіскальна - митна вартість є основою для нарахування митних платежів;
- 2) правоохоронна - митна вартість є основою для застосування санкцій за порушення митних правил;
- 3) статистична функція призначена для:
 - * забезпечення повного і достовірного обліку даних про експорт та імпорт держави;
 - * аналізу основних тенденцій, структури й динаміки зовнішньоторговельних товаропотоків держави разом з аналізом її макроскопомічної ситуації;
 - * інформаційного забезпечення вищих органів державної влади й управління при прийнятті ними рішень у галузі митної політики та державного регулювання зовнішньої торгівлі;
 - * аналізу кон'юнктури ринку держави;
 - * контролю за нарахуванням митних платежів;
 - * здійснення валютного контролю в межах компетенції митних органів;
 - * представлення даних митної статистики для складання торгового та окремих статей платіжного балансу держави;
 - * сприяння в здійсненні державами взаємного обміну інформацією з митної статистики зовнішньої торгівлі;
 - * розв'язання інших завдань, обумовлених національною митною політикою.
- 4) перевірка обґрунтованості ціни товару при бартерних угодах;
- * контроль за еквівалентністю зустрічних товарних відправлень;
- * валютний контроль при проведенні експортно-імпортних операцій;
- * контроль за дотриманням встановлених вартісних квот.

У зв'язку з тим, що процедура визначення і контролю митної вартості пов'язана із зовнішньоторговельною діяльністю, особливого значення набуває уніфікація митного законодавства торгуючих сторін, трансформація національних законодавств щодо визначення митної вартості та організації її контролю на основі міжнародних принципів. Все це дозволяє значною мірою полегшити учасникам ЗЕД організацію експортно-імпортних операцій та спростити митне оформлення товарів.

Наявність загальнодоступної методики і встановлених правил визначення митної вартості ставить усіх учасників ЗЕД у рівні умови і дозволяє істотно підвищити ступінь визначеності при організації зовнішньоторговельних операцій, заздалегідь прорахувати всі необхідні економічні параметри укладених угод.

Схема процедури декларування митної вартості зображено на рис.

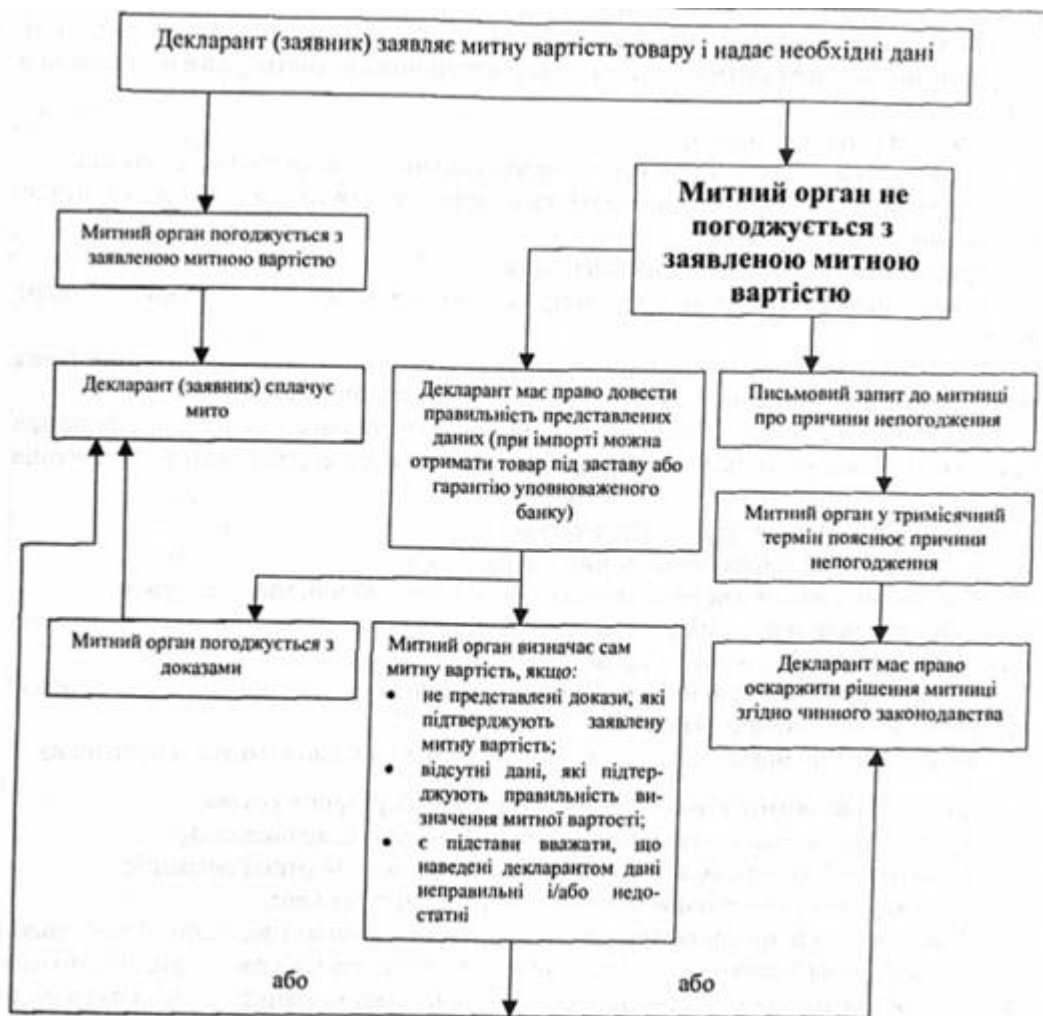

Рис. Блок-схема процедури декларування митної вартості (Посилання на Єршова)

11. Методи визначення митної вартості

Згідно з цим Кодексом митна вартість товару - ціна, що реально сплачена або підлягає сплаті за товар у разі його продажу до країни імпортера за виконання таких умов:

1) необмежений перехід права власності на товар до імпортера, за винятком обмежень щодо конкретного товару з боку країни-імпортера або обмежень регіону, куди може бути перепродано товар;

2) ціна угоди або реалізація самої угоди залежить тільки від якісних та кількісних характеристик самого товару;

3) частина прибутку у будь-якому вигляді не повертається Імпортером експортерів;

4) експортер та імпортер не взаємозалежні.

Сьогодні всі методи оцінки митної вартості імпортованого товару базуються на ціні угоди, яка реально сплачується за товар, і враховує додаткові витрати покупця, комісійні та брокерські витрати, витрати на пакування, перевезення тощо.

Кодекс про митну вартість ГАТТ передбачає визначення митної вартості імпортованого товару з використанням ціни ідентичного або подібного товару. У разі відсутності потрібної інформації про ідентичні або подібні товари, митна вартість визначається шляхом розрахунків, які проводяться на підставі витрат виробництва, вартості сировини та матеріалів, прибутку та витрат, пов'язаних з реалізацією товару. Кодекс забороняє використання ціни внутрішнього національного ринку як базової розрахункової півни.

У рамках Співдружності незалежних держав ухвалено Основи митних законодавств держав - учасниць СНД, які визначають принципи правового, економічного та організаційного регулювання митної справи. Окремим розділом виділено статті, пов'язані з визначенням митної вартості та країни походження товару. Методи визначення митної вартості згідно з Основами представлено на рис. Вони стосуються імпортованих товарів. У разі необхідності ці методи використовуються в порядку їхньої нумерації.

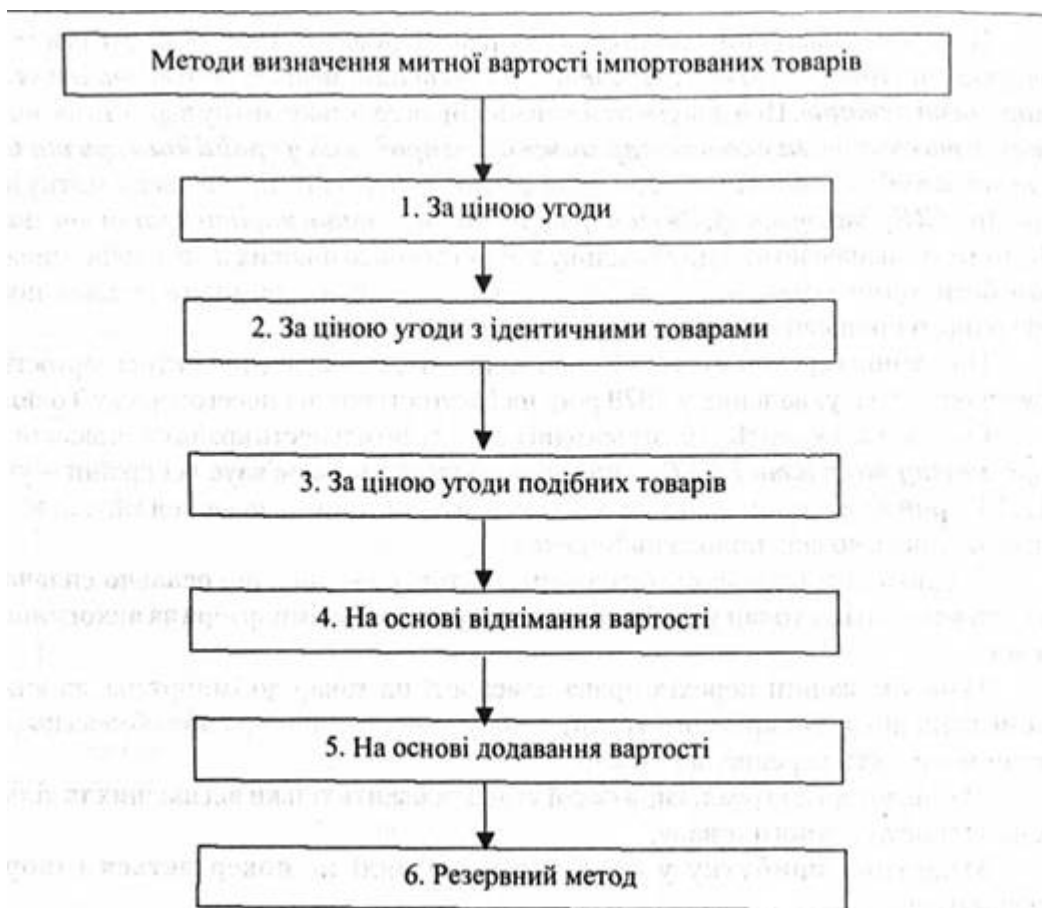

Рис. Порядок використання методів визначення митної вартості товарів

12. Мета і сфера застосування правил інтерпретації міжнародних торговельних термінів «Incoterms2010»

Інкотермс (англ. International Commercial Terms) є міжнародні правила по тлумаченню найбільш широко використовуваних торговельних термінів в області зовнішньої торгівлі. Міжнародні торгові терміни - це стандартні умови договору міжнародної купівлі-продажу.

Використання Інкотермс дозволяє уникнути або у значній мірі скоротити невизначеність різної інтерпретації таких термінів у різних країнах. Інкотермс регулюють ряд найбільш важливих, принципових, базових питань, пов'язаних з організацією доставки товару до місця призначення, любий базис поставки регулює три ключових "транспортних" питання, без яких доставка товару до місця призначення не може бути здійснена. Це:

1. Розподіл між продавцем і покупцем транспортних витрат з доставки товару, тобто визначення, які витрати і доки несе продавець, і які, починаючи з якого моменту, - покупець.

2. Момент переходу з продавця на покупця ризиків пошкодження, втрати або випадкової загибелі вантажу.

3. Дату поставки товару, тобто визначення моменту фактичної передачі продавцем товару в розпорядження покупця або його представника - наприклад, транспортної організації - і, отже, виконання або невиконання першим своїх зобов'язань щодо строків поставки.

Для вирішення проблем, які стосуються перевезень, Міжнародна торгова палата опублікувала вперше в 1936 році звід міжнародних правил для точного визначення торговельних термінів. Ці правила відомі як "Інкотермс 1936". Поправки і доповнення були пізніше зроблені в 1953, 1967, 1976, 1980, 1990, 2000 році. З 1 січня 2011 року набули чинності нові Інко-термс-2010 у світі, 26 травня 2011 року в Україні (дата друку Указу Президента №589/2011 від 19.05.2011 в газеті "Урядовий кур'єр").

Таблиця КЛАСИФІКАЦІЯ УМОВ ІНКОТЕРМС – 2010
ЗІ ЗМІНАМИ ДО ІНКОТЕРМС - 2000

Категорія	Термін	Вид транспорту	Характеристика
Категорія E Відвантаження	EXW	Будь-які види транспорту	EX Works (... named place) Франко завод (... назва місця) Перехід ризиків: в момент передачі товару на складі продавця Експортні митні формальності: Відповідальність покупця Імпортні митні формальності: Відповідальність покупця
Категорія F Основна перевезення не оплачується продавцем	FCA	Будь-які види транспорту	Free Carrier (... named place) Франко перевізник (... назва місця) Перехід ризиків: в момент передачі перевізнику на складі продавця Експортні митні формальності: Відповідальність продавця Імпортні митні формальності: Відповідальність покупця
	FAS	Морські та внутрішні водні перевезення	Free Alongside Ship (... named port of shipment) Франко вздовж борту судна (... назва порту відвантаження) Перехід ризиків: у момент розміщення товару вздовж борту судна Експортні митні формальності: Відповідальність продавця Імпортні митні формальності: Відповідальність покупця
	FOB	Морські та внутрішні водні перевезення	Free On Board (... named port of shipment) Франко борт (... назва порту відвантаження) Перехід ризиків: з моменту повного вантаження на борт судна Експортні митні формальності: Відповідальність продавця Імпортні митні формальності: Відповідальність покупця

Категорія	Термін	Вид транспорту	Характеристика
Категорія C Основне перевезення оплачено продавцем	CFR	Морські та внутрішні водні перевезення	Cost and Freight (... named port of destination) Вартість і фрахт (... назва порту призначення) Перехід ризиків: З моменту повного завантаження на борт судна Експортні митні формальності: Відповідальність продавця Імпортні митні формальності: Відповідальність покупця
	CIF	Морські та внутрішні водні перевезення	Cost, Insurance and Freight (... named port of destination) Вартість, страхування і фрахт (... назва порту призначення) Перехід ризиків: З моменту повного завантаження на борт судна Експортні митні формальності: Відповідальність продавця Імпортні митні формальності: Відповідальність покупця
	CIP	Будь-які види транспорту	Carriage and Insurance Paid To (... named place of destination) Фрахт / перевезення та страхування оплачені до (... назва місця призначення) Перехід ризиків: У момент доставки / передачі перевізнику Експортні митні формальності: Відповідальність продавця Імпортні митні формальності: Відповідальність покупця
	CPT	Будь-які види транспорту	Carriage Paid To (... named place of destination) Фрахт / перевезення оплачені до (... назва місця призначення) Перехід ризиків: У момент доставки / передачі перевізнику Експортні митні формальності: Відповідальність продавця Імпортні митні формальності: Відповідальність покупця
Категорія D Доставка	DAT	Будь-які види транспорту	Delivered At Terminal (... named terminal of destination) Постачання на терміналі (... назва терміналу) Перехід ризиків: У момент доставки товару на терміналі покупця Експортні митні формальності: Відповідальність продавця Імпортні митні формальності: Відповідальність покупця

Категорія	Термін	Вид транспорту	Характеристика
Категорія D Доставка	DDP	Будь-які види транспорту	Delivered At Point (... named point of destination) Постачання в пункті (... назва пункту) Ризики: У момент доставки товару в пункт зазначений покупцем Експортні митні формальності: Відповідальність продавця Імпортні митні формальності: Відповідальність покупця
	DDU	Будь-які види транспорту	Delivered Duty Paid (... named place of destination) Постачання з оплатою мита (... назва місця призначення) Перехід ризиків: В момент передачі товару в розпорядження покупця Експортні митні формальності: Відповідальність продавця Імпортні митні формальності: Відповідальність продавця
	DEU	Будь-які види транспорту	Виключений з Інкотермс 2010 Delivered Duty Unpaid (... named place of destination) Поставка без оплати мита (... назва місця призначення)
	DAF	Будь-які види транспорту	Виключений з Інкотермс 2010 Delivered At Frontier (... named place) Поставка до кордону (... назва місця поставки)
	DEQ	Морські та внутрішні водні перевезення	Виключений з Інкотермс 2010 Delivered Ex Quay (... named port of destination) Поставка з пристані (... назва порту призначення)
	DES	Морські та внутрішні водні перевезення	Виключений з Інкотермс 2010 Delivered Ex Ship (... named port of destination) Поставка з судна (... назва порту призначення)

Нова версія Інкотермс 2010 була опублікована Міжнародною торговою палатою (International Chamber of Commerce) та широко застосовується в статусі звичаю міжнародної торгівлі з 1 січня 2011 року поряд зі старими збірниками правил, серед яких найбільш популярні Інкотермс 1990 і Інкотермс 2000.

Терміни Інкотермс розділяють на 4 групи:

1. Група E - Місце відправлення (Departure)
2. Група F - Основне перевезення не оплачено (Main Carriage Unpaid)
3. Група C - Основне перевезення оплачено (Main Carriage Paid)
4. Група D - Доставка (Arrival)

Базисні умови спрощують складання й узгодження контрактів, допомагають контрагентам знайти способи розподілу відповідальності та вирішення неузгодженостей, що виникають у контрактній діяльності. Особливості базисних умов регламентовані міжнародною практикою.

Базисні умови поставки залежно від способу перевезення включають:

- всі види перевезення (морський, автомобільний, залізничний та авіаційний транспорт) для умов EXW, FCA, CPT, CIP, DDU, DDP;
- перевезення морським транспортом - FAS, FOB, CFR, CIF, DES, DEQ;
- перевезення залізничним та автомобільним транспортом - DAF.

Наведені в Інкотермс торгові терміни становлять універсальний набір умов, знання та застосування яких полегшує здійснення торгових операцій. Однак, потрібно враховувати, що використання правил Інкотермс має низку таких особливостей:

- Інкотермс не регулює наслідки, які може мати контракт щодо права власності на товар, і не містить засобів правового захисту у разі порушення контракту однією зі сторін;
- тільки пряме посилання на застосування умов Інкотермс у тексті контракту є підставою для тлумачення цього контракту відповідно до Інкотермс (наприклад: "При тлумаченні даного контракту мають силу умови Інкотермс у редакції 1990 р.");
- при наявності у контракті посилання на умови Інкотермс і водночас статей, які суперечать їм або обмежують їх, такі статті є переважними.

13. Мито як інструмент економічного регулювання: адвалорне, специфічне і змішане

Під методами державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності слід розуміти способи впливу держави в особі законодавчих і виконавчих органів на сферу зовнішньоекономічної діяльності з метою створення або забезпечення умов діяльності суб'єктів ЗЕД відповідно до національної економічної політики.

Державне регулювання ЗЕД здійснюється за допомогою низки методів. Відповідно до загальної класифікації методів державного регулювання економіки розрізняють такі методи державного регулювання ЗЕД (табл).

Таблиця КЛАСИФІКАЦІЯ МЕТОДІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗЕД

Критерії	Методи	Характеристика методів
Форма впливу на суб'єкти ЗЕД	Економічні	Непрямий вплив, альтернатива поведінки для суб'єктів наявна, результати впливу не передбачувані
	Адміністративні	Прямий вплив, альтернативи поведінки для суб'єктів не існує, результати впливу є передбачуваними
Засіб впливу на суб'єкти ЗЕД	Правові	Встановлення обов'язкових для виконання юридичних норм (правил) поведінки суб'єктів
	Адміністративні	Прямий вплив держави на діяльність суб'єктів
	Економічні, у тому числі - фінансово-бюджетні; - кредитно-грошові	Вплив на економічні інтереси суб'єктів: - вплив на фінанси суб'єктів, - вплив на пропозицію грошей.
Очікуваний результат впливу	Стимулюючі	Пожвавлюють економічну активність суб'єктів
	Обмежуючі	Стримують економічну активність суб'єктів
Використання тарифу як засобу регулювання	Тарифні (митні)	Передбачають використання митного тарифу
	Нетарифні (немитні)	Не передбачають використання митного тарифу

Одним із напрямів вдосконалення системи митного оподаткування є застосування митного тарифу залежно від способу нарахування. Відповідно до даного критерію розрізняють такі види мита: адвалорне, специфічне, комбіноване, змішане. Це дає змогу охопити всі аспекти методів нарахування даного податку.

Відповідно до того, яке функціональне навантаження несе застосування митного тарифу залежить і спосіб нарахування мита.

За орієнтації на жорстку протекціоністську модель взаємовідносин застосовується змішане мито, якщо вибирається помірний протекціонізм, то використовується комбіноване мито. Якщо ж домінує фіскальна функція митного тарифу, то використовуються специфічне мито, яке дозволяє мати країні фіксований рівень оподаткування чи адвалорне, яке також несе у собі досить сильний ефект фіску.

В окремих випадках з метою диференціації товаропотоку з певних країн відносно однієї і тієї ж товарної групи можуть застосовуватись митні ставки різних видів. Так,

відносно штучного хутра і виробів з нього, які ввозяться на митну територію України за пільговою ставкою, діє адвалерне мито у розмірі 25%, а за повною — комбіноване 25%, але не менше як 0,4 ЄВРО за кв. метр. Дана диференціація діє відносно й інших товарних груп, в основному це товари легкої промисловості, вироби з пряжі, ворсового полотна та бавовни. На етапі формування митної системи України домінувало застосування адвалерних ставок, з метою фіксації певних податкових надходжень почали застосовуватись специфічні ставки, а в подальшому, за умови посилення протекціоністських тенденцій, значно збільшувалась частка комбінованих ставок мита. З інтегруванням митної системи України до світової системи господарювання знову почати домінувати фіскальні механізми нарахування.

Адвалерне мито нараховується у відсотках до митної вартості товарів та інших предметів, які обкладаються митом. Воно аналогічне пропорціональному податку і використовується, як правило, при оподаткуванні товарів, які мають різні якісні характеристики в межах однієї товарної групи, тобто адвалерним митом, як правило, оподатковуються диференційовані промислові товари. Його величина прямо пропорційна до ціни.

Якщо товар оподатковується за адвалерними ставками, то підставою для нарахування величини мита завжди є митна вартість товару. Окремі автори, визначаючи адвалерне мито, не зовсім коректно трактують його поняття, замінюючи об'єкт оподаткування даним видом мита. Ціна товару і митна вартість товару — це не еквівалентні економічні категорії, тому що крім ціни товару до митної вартості можуть включатися інші складові.

Водночас слід зауважити, що застосування лише адвалерних ставок мита не завжди дає очікуваний результат, тобто не завжди є захистом національного ринку. Результати проведених нами досліджень показали, що масове застосування адвалерних ставок мита в Україні, зумовило зниження митної вартості імпортованих товарів суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в Україну.

Величина адвалерного мита визначається за формулою:

$$Ma = MB \times Cma : 100,$$

де Ma — величина мита, яка нараховується за адвалерною ставкою;

MB — митна вартість товару;

Cma — адвалерна ставка мита.

Перевагою адвалерного мита є те, що завдяки йому підтримується фіксований рівень захисту внутрішнього ринку незалежно від коливання цін на товар, змінюються лише доходи бюджету. Так, наприклад, якщо мито складатиме 10% ціни товару, то при ціні товару 100 \$ доходи бюджету становитимуть 10 \$. При збільшенні ціни товару до 200\$ доходи бюджету зростуть до 20 \$. При падінні ціни товару до 50 \$ — скоротяться до 5\$. Але незалежно від ціни рівень оподаткування адвалерним митом залишається незмінним — 10%.

Тому за умов довгострокової тенденції до зростання цін, як правило, спостерігається намагання збільшити в митних тарифах частку адвалерного мита. Ця тенденція — характерна для сучасної митної політики більшості економічно розвинутих країн. Так, у США частка специфічних ставок складає 25%, в Англії — 10%, у Швеції — 13%.

Одним із факторів поширення адвалерного мита стало те, що його можна використовувати як засіб захисту надходжень до Державного бюджету за умов інфляції, тобто незалежно від темпів інфляції рівень митних надходжень до державної казни залишається незмінним.

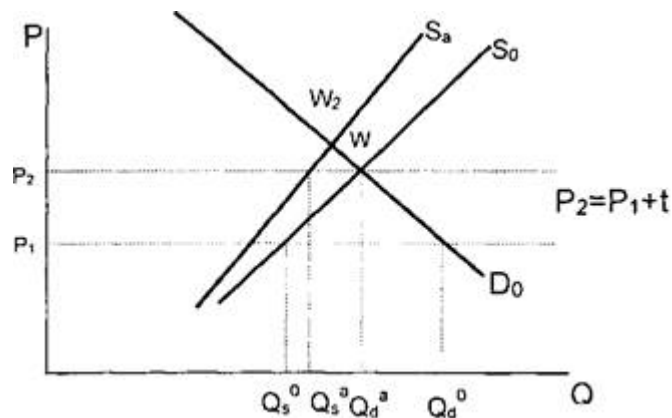
Іншим фактором, який стимулював застосування адвалерного мита, стало підвищення ролі зовнішньої торгівлі. Збільшення обсягів товаропотоку, розширення

товарної номенклатури торгівлі зумовило необхідність вироблення простого і разом з тим ефективного способу нарахування митних платежів.

Крім того, застосування адвалерного мита спрощує систему тарифної класифікації товарів, робить її не такою громіздкою і подрібненою.

За допомогою адвалерного способу нарахування мита досягається як фіскальний ефект, так і ефект захисту. При цьому простежується певна закономірність, чим вища ставка мита, тим більша вірогідність застосування мита як засобу захисту національного ринку.

Розглянемо механізм дії адвалерного мита, за допомогою графіка попиту та пропозиції, наведеного при розкритті базисної теорії митних тарифів.

Механізм функціонування адвалерного мита

Прямісі адміністративних факторів, то використання адвалерного мита є суб'єктивним, і може стати джерелом зловживань. При цьому зловживання можуть бути як з боку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, так і з боку адміністративних органів. Імпортер завжди зацікавлений у зниженні вартості товару, оскільки зменшення об'єкта оподаткування мінімізує витрати на митниці, а митні органи завжди мають спокусу завищити вартість імпорту, оскільки в цьому випадку збільшуються доходи держави.

Дана суперечність має об'єктивний характер, оскільки її підґрунтям є реалізація економічних інтересів різних суб'єктів митних відносин. Розв'язання даної проблеми полягає в обґрунтуванні та конкретизації такої економічної категорії, як митна вартість.

Специфічне мито нараховується в установленому грошовому розмірі на кількісну одиницю товару та інших предметів, що обкладаються митом; — обсяг, маса, метр, штука або інше. Якщо товар оподатковується за специфічними ставками, то на відміну від адвалерного мита підставою для його нарахування є не митна вартість товару, а кількість товару. Ставка фіксується у стабільній валюті. Відносно специфічної ставки, яка діє в Україні, то спочатку це було ЕCU, а з 2000 р. ЄВРО, тобто фіксується в одиниці європейської валюти.

Специфічне мито нараховується за формулою:

$$M_c = K_T \times C_{M_c} \times O_{K_e} : O_{K_vk}$$

де M_c — величина мита, яке нараховується за специфічною ставкою;

K_T — кількість товару;

C_{M_c} — специфічна ставка мита;

O_{K_e} — офіційний курс ЄВРО до гривні, який встановлюється Національним банком України на дату подання вантажної митної декларації;

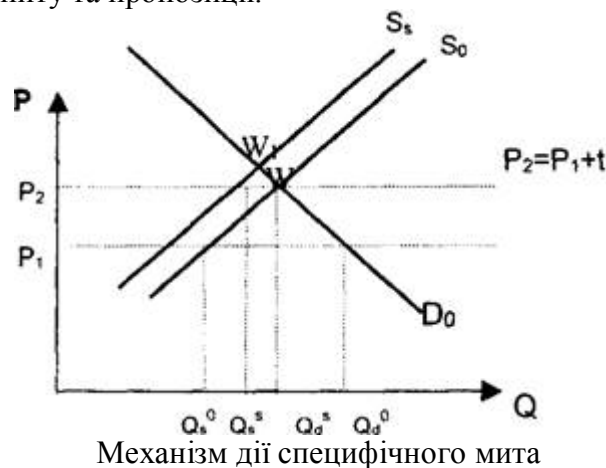
O_{K_vk} — офіційний курс валюти контракту до гривні, який встановлюється Національним банком України.

Специфічне мито, як правило, застосовується на стандартизовані товари і має перевагу перед адвалерним з точки зору адміністрування, оскільки усуває можливість зловживань. Водночас чисто технічні відмінності при застосуванні адвалерного і специфічного мита є не основними, тому що за організаційно-технічними відмінностями стоять торговельно-політичні й економічні цілі. Так, рівень митного захисту за допомогою специфічного мита дуже залежить від коливань цін на товари. Так, специфічне мито в 100 дол. за один імпортерний музикальний центр значно сильніше обмежує імпорту музикальних центрів ціною 800 дол., ніж музичного центру ціною 1200 дол., що складає тільки 8,3% його ціни. Внаслідок підвищення імпортерних цін, рівень захисту внутрішнього ринку за допомогою специфічного тарифу знижується.

Отже, за умов коливання цін наслідки застосування мита різні: при збільшенні ціни сума, яка сплачується як адвалерне мито, збільшується пропорційно до зростання вартості товару, в той час як специфічне залишається незмінним. І навпаки, при падінні цін сума, яка сплачується як адвалерне мито, зменшується, а як специфічне залишається незмінною, тобто при падінні цін більш ефективним є використання специфічного мита, а при підвищенні — адвалерного. Незалежність специфічного мита від ціни товару позбавляє його певної еластичності і знижує ефективність його застосування з торговельно-політичними цілями.

Крім цього, за умов активізації інтеграційних процесів є необхідність порівняння рівня митного оподаткування, а при порівнянні специфічних ставок є певні складнощі, тому що застосовується вартісний показник. Наведені та інші фактори призвели до того, що останнім часом більш поширеним є застосування адвалерного мита.

Проаналізуємо механізм застосування специфічного мита за допомогою графіка прямих імпортерного попиту та пропозиції.

Точка перетину W характеризує стан рівноваги. При введенні специфічного мита крива імпортерної пропозиції змінить своє положення з S_H на S_s , тобто зміститься вгору паралельно відносно вихідного положення, тому-що ставка мита фіксована і не залежить від коливань цін на імпортерні товари.

У результаті зміщення кривої пропозиції ринкова рівновага встановиться в новій точці W . Тобто споживачі будуть сплачувати більшу ціну за імпортерний товар, маючи при цьому меншу кількість імпортерних товарів для вибору. Втрати іноземного постачальника товару залежатимуть від зменшення кількості реалізованих товарів на даному ринку і будуть визначатись зміною кількості з Q_d до $Q'd$.

Дохід від введення специфічного мита отримає держава. Однак необхідно зауважити, що цей дохід ніякою мірою не буде залежати від ціни товару. І держава програє, коли збільшується ціна товару, тому що ставка залишається фіксованою і не змінюється сума мита при збільшенні ціни товару, оскільки частину доходу сплачують споживачі, а решту — імпортери-виробники.

Безумовно, як і при застосуванні адвалерного мита, функціональність специфічного залежить від величини митної ставки. Зі збільшенням ставки специфічного мита послаблюється фіскальний ефект і посилюється захисний.

В Україні специфічні митні ставки почали застосовуватись з 1995 р. Це було обумовлено, у першу чергу, тим фактором, що через застосування адвалерних ставок почало відбуватися масове заниження митної вартості товарів суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності з метою мінімізації митних платежів, особливо в частині сплати імпортного мита. Оскільки специфічні ставки не залежать від методики визначення митної вартості, то застосування даного інструменту тарифного регулювання частково розв'язало проблему. В основному об'єктом оподаткування специфічним митом стала сільськогосподарська продукція, мінеральна сировина, товари широкого вжитку та транспортні засоби.

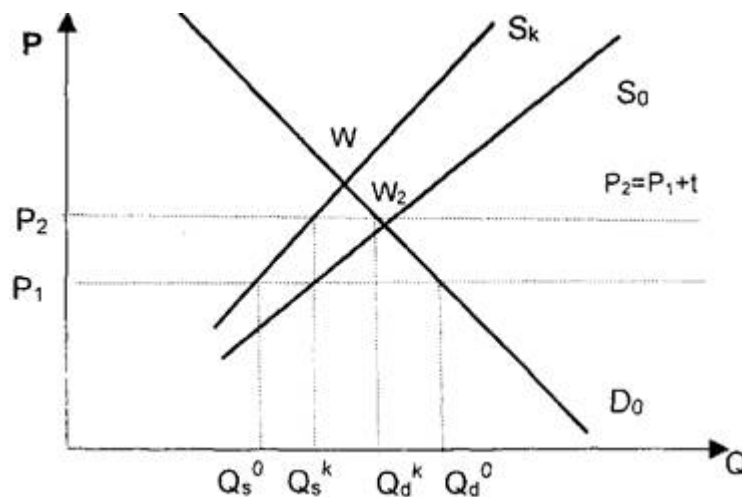
З метою усунення недоліків попередніх видів мита з огляду на їх реакцію на коливання цін запроваджуються такі види мита, як комбіноване і змішане.

Комбіноване мито поєднує обидва попередні види митного обкладення, але мито сплачується за більшою сумою нарахування. Тобто воно швидше альтернативне, а не комбіноване, в силу специфіки механізму його нарахування. Нарахування величини мита за товарами, що оподатковуються за комбінованими ставками, здійснюється в три етапи. На першому етапі здійснюється розрахунок величини мита за адвалерною схемою. На другому етапі величина мита нараховується за специфічною схемою. Слід зауважити, що послідовність може бути й іншою, тобто спочатку нараховується мито за специфічною схемою, а потім за адвалерною. У даному разі, послідовність не має принципового значення. На третьому етапі зіставляються результати нарахування мита, тобто величини M_a і M_c , і найбільша з них приймається як мито що має бути сплачене. Тобто застосовуються не обидва види мита, а альтернативний варіант за більшою сумою нарахування.

Практика застосування даного виду мита свідчить, що метою його використання є як фіскальна, так і захисна функції, але домінуючим є ефект захисту національного виробника від конкуренції іноземних товарів. Застосування специфічного і комбінованого ввізного мита усуває неможливість заниження митної вартості товарів і відповідно неможливість ухилення від сплати обов'язкових митних платежів суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності шляхом використання такого інструменту, як ціна товару. За оцінками деяких митних служб Європи та країн СНД, дані методи ухилення від сплати податків традиційні практично для всіх країн світу і становлять 80% усіх порушень митного законодавства і конфліктних ситуацій із перевізниками вантажів при здійсненні митного оформлення товарів.

При цьому, чим більша різниця між мінімальною ціною, яку встановлюють митні органи, і фактурною ціною, за якою імпортує товар суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності, тим менша зацікавленість суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності в легальному отриманні митного вантажу. Тобто застосування даного виду мита може практично блокувати потік товару з конкретної товарної позиції, що, на нашу думку, пов'язане не стільки з бажанням чи небажанням суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності легально сплачувати митні платежі, скільки з рентабельністю операцій з даного товару. Тобто при легальному отриманні вантажу суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності практично не витримує цінової конкуренції. Тому товари, що оподатковуються комбінованим митом, посідають друге місце після піддакцизних товарів, які, як правило, є завжди об'єктом контрабандних операцій.

Розглянемо механізм дії комбінованого мита, за допомогою графіка попиту та пропозиції.

Механізм дії комбінованого мита

Криві S_0 та D_0 характеризують пропозиції та попит на імпортні товари. Після введення адвалерного мита у розмірі 30% митної, але не менше 2 ЄВРО вартості крива пропозицій імпортних товарів зміститься вертикально вгору і займе положення S_k . У даному випадку криві S_0 і S_k не паралельні, оскільки величина мита залежить від митної вартості товару, тобто чим більша ціна і кількість імпортних товарів, тим більше буде сплачено імпортного мита. Сума комбінованого мита завжди буде більшою, ніж адвалерного, хоча графічно вони розташовані приблизно однаково, але, зваживши на те, що з цього виду мита вибирається більша сума сплати ставки, воно має не тільки фіскальний але й протекціоністський ефект, тому що перебиває рух імпорту товарів до країни.

Після запровадження комбінованого мита споживачі будуть сплачувати більшу ціну за імпортні товари, тоді як національні виробники за свої товари будуть отримувати більші прибутки. Величина доходу держави залежатиме від митної вартості товару і збільшуватиметься у міру розширення об'єкта оподаткування. Чим більша ціна товару, тим більший дохід отримує держава при певному обсязі імпорту. За своїми джерелами цей дохід складається з двох частин: частина — сплачується споживачами, а решта — закордонними фірмами-виробниками.

Є ще один, з нашої точки зору, суттєвий недолік застосування комбінованого мита. Розповсюдження такого мита на все більшу кількість товарних позицій зумовлює негативну реакцію імпортерів: до країни ввозяться в основному товари дешеві та низькоякісні, тобто такі, які мають низьку митну вартість, що, у свою чергу, дає змогу мінімізувати митні платежі та тримати норму прибутковості за даними товарами на певному рівні. У даній ситуації, у першу чергу, втрачає споживач. Тому при застосуванні такого виду мита у державі має бути чітко відпрацьована система регуляторів якісних показників імпортованих товарів. Це можуть бути державні структури, які входять до системи нетарифного регулювання і через систему видачі документів-дозволів контролювати даний процес.

Варто зауважити, що застосування мінімальної митної вартості при використанні комбінованого мита не завжди обґрунтоване. Так, відносно цитрусових та інших фруктів, які не вирощуються в Україні, ліс, у першій! частині, адвалерна ставка 20%. А потім спостерігається суттєва різниця за конкретними товарними групами. Так, на банани і цитрусові імпортне мито складає 20%, але не менше 0,1 ЄВРО за кг, на ананаси, фініки, манго - 0,4 ЄВРО за кг, на виноград, дині, кавуни, напаяй — 0,6 є більш вертикальною, ніж при застосуванні інших видів мита, що свідчить не стільки про збільшення доходної частини надходжень від імпорту, скільки про захисну домінують при використанні даного виду мита.

На нашу думку, некоректно ототожнювати комбіноване та змішане мито, оскільки механізми нарахування за цими видами зовсім різні. Якщо при нарахуванні комбінованого

мита використовується або адвалерна ставка, або специфічна, залежно від суми нарахування, то при нарахуванні змішаного мита обов'язково застосовується як перша, так і друга ставки.

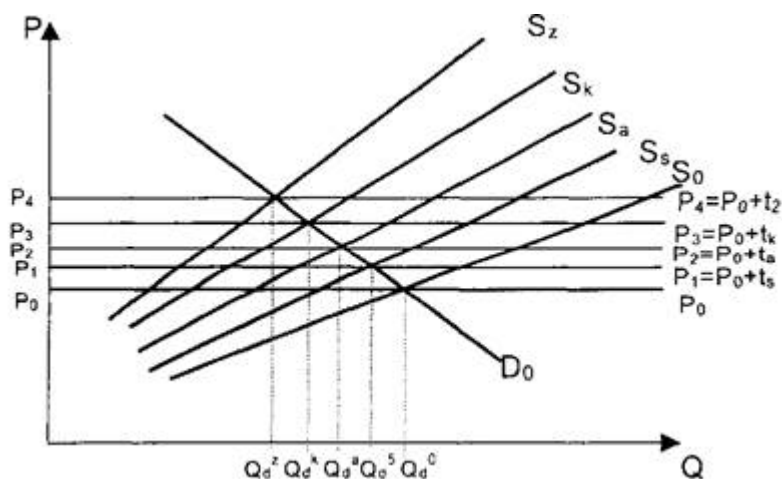
Підсумовуючи дослідження щодо систематизації митного тарифу залежно від способу нарахування, доходимо таких висновків:

1. Адвалерне мито є фіскально-регулятивним, оскільки, насамперед, воно є інструментом податкових функцій, а потім регулятивних.

2. За характером функціонування специфічне митою є регулятивно-фіскальним, оскільки фіскальний тиск на імпорт при його використанні значно менший, ніж адвалерного, і воно в більшій мірі стимулює імпорт.

3. Комбіноване мито є протекціоністсько-фіскальним, тому що застосовується не тільки з метою захисту національного ринку, але й як засіб протидії при зниженні фіскального ефекту.

4. нарешті змішане мито є дискримінаційно-протекціоністським відносно імпорту оскільки створює значні торговельні перешкоди, передовсім, цінові для товарів іноземного виробництва. Графічно дані закономірності віддзеркалює рис.

Механізм дії митного тарифу залежно від способу нарахування

Так, при застосуванні специфічного мита відбувається незначне зміщення кривої позиції, що свідчить про зменшення національного ринку споживання до розміру. Використання ж адвалерного мита зумовлює значне зміщення кривої пропозиції вгору, тобто ринок споживання зменшується на величину. Зміщення кривої пропозиції при використанні комбінованого та змішаного мита вздовж кривої попиту вгору змінює положення точки рівноваги, що свідчить про значне скорочення ввезення товарів до країни, яке, у свою чергу, скорочує національний ринок споживання з товарної групи, відносно якої застосовуються дані види мита.

Отже, залежно від застосування того чи іншого виду мита відбувається скорочення імпорту: незначні зміни зумовлені впливом специфічного мита, досить суттєве скорочення імпорту зумовлює вплив адвалерного мита і практично блокуючи ефекти мають місце від запровадження комбінованого та змішаного видів мита. І простежується також і певна залежність між зміною способу нарахування митного тарифу та приростом продукції національного товаровиробника. Дана залежність має протилежну спрямованість, у порівнянні з імпортом.

Тобто, національний виробник має бути зацікавлений у такій послідовності використання видів мита відносно імпорту: змішане, комбіноване, адвалерне, специфічне.

14. Порядок визначення мита. Види митних ставок

Класифікація видів мит за різними ознаками представлена в таблиці, що складена на основі дослідження законодавства України.

Ввізне (імпортне) мито є диференційованим:

- до товарів та інших предметів, що походять з держав, які входять разом з Україною до митних союзів або утворюють з нею спеціальні митні зони, і в разі встановлення будь-якого спеціального преференційного митного режиму згідно з міжнародними договорами за участю України, застосовуються преференційні ставки ввізного мита, передбачені Митним тарифом України;

- до товарів та інших предметів, що походять з країн або економічних союзів, які користуються в Україні режимом найбільшого сприяння, котрий означає, що іноземні суб'єкти господарської діяльності цих країн або союзів мають пільги щодо мит, за винятком випадків, коли зазначені мита та пільги щодо них встановлюються в рамках спеціального преференційного митного режиму, застосовуються пільгові ставки ввізного мита, передбачені Митним тарифом України;

- до решти товарів та інших предметів застосовуються повні (загальні) ставки ввізного мита, передбачені Митним тарифом України.

Таблиця КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ МИТ ЗА ОЗНАКАМИ

Вид мита	Характеристика
За напрямом руху	
Експортне (вивізне)	Вивізне мито нараховується на товари та інші предмети при їх вивезенні за межі митної території України
Імпортне (ввізне)	Нараховується на товари та інші предмети при їх ввезенні на митну територію країни
Транзитне	Встановлюється стосовно товарів, які переміщуються через територію країни до інших держав, використовується дуже рідко, як правило, як інструмент "торговельної війни"
За способом нарахування	
Адвалерне	Нараховується у відсотках до митної вартості товарів та інших предметів, які обкладаються митом
Специфічне	Нараховується у встановленому грошовому розмірі на одиницю товарів та інших предметів, які обкладаються митом
Комбіноване	Поєднує обидва (адвалерне та специфічне) види митного обкладення, нараховується за більшою ставкою
Змішане	Однчасне застосування як специфічної, так і адвалерної ставки
За періодом застосування	
Постійне	Мито, яке не змінюється залежно від часу застосування, є незмінним упродовж періоду дії встановленої ставки мита, більшість митних ставок є постійними.
Сезонне	На окремі товари та інші предмети може встановлюватися сезонне ввізне і вивізне мито на строк не більше чотирьох місяців з моменту їх встановлення
За принципом обмеження	
Спеціальне	Захисний захід, якщо товари ввозяться на митну територію України у таких кількостях або на таких умовах, які завдають чи загрожують

	завдати шкоди вітчизняним виробникам подібних або безпосередньо конкуруючих товарів.
Антидемпінгове	Застосовується у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу, які заподіють шкоду національному товаровиробнику
Компенсаційне	Застосовується у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту, яке заподіює шкоду національному товаровиробнику
Вид мита	Характеристика
За метою та функціональністю	
Фіскальне	Встановлюється для забезпечення надходжень коштів від зовнішньоекономічних операцій до бюджету країни
Протекціоністське	Спрямоване на захист національного виробника і є дискримінаційним стосовно товарів іноземного виробництва, тому застосовується здебільшого у формі імпортного мита
Преференційне	Передбачає особливі переваги щодо розміру ставок, які надаються іншим державам, головним чином з торговельно-політичними цілями
За типами митних ставок	
Стале	Митні ставки, які встановлюються державними органами і не можуть змінюватися залежно від обставин. Більшість країн світу мають митні тарифи з постійними ставками.
Змінне	Митні ставки, які можуть змінюватися за певних обставин (при зміні рівня світових та внутрішніх цін, рівня державних субсидій)
За походженням	
Автономне	Встановлюється державою самостійно, без будь-яких зобов'язань перед іншою країною та застосовується до предметів і товарів незалежно від їх походження
Конвенційне	Встановлюється на базі двосторонньої або багатосторонньої угоди з іншими державами, або угоди про створення Митного союзу, не може бути змінено державою в односторонньому порядку
За впливом	
Номінальне	Ставки, що вказуються в митному тарифі
Реальне	Реальний рівень мита на кінцеві товари, що розраховуються з врахуванням усіх факторів, які впливають на процес формування митного тарифу

На окремі товари може встановлюватися сезонне мито на строк не менше 60 та не більше 120 послідовних календарних днів з дня встановлення сезонного мита.

У випадках, передбачених законами України (якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України), з метою захисту економічних інтересів України та українських товаровиробників у разі ввезення товарів на митну територію України, незалежно від інших видів мита, можуть застосовуватися особливі види мита (ст. 275 МКУ):

- 1) спеціальне мито;
- 2) антидемпінгове мито;
- 3) компенсаційне мито.

Особливі види мита встановлюються на підставі рішень Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі про застосування антидемпінгових, компенсаційних або спеціальних заходів, прийнятих відповідно до законів України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту", "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту", "Про застосування спеціальних заходів щодо імпорту в Україну". Спеціальне мито встановлюється:

1) як засіб захисту національного товаровиробника, у разі якщо товари ввозяться на митну територію України в обсягах та/або за таких умов, що їх ввезення заподіює або створює загрозу заподіяння значної шкоди національному товаровиробнику;

2) як заходи у відповідь на дискримінаційні та/або недружні дії інших держав, митних союзів та економічних угруповань, які обмежують реалізацію законних прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України.

Антидемпінгове мито встановлюється відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту" у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом демпінгу, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

Компенсаційне мито встановлюється відповідно до Закону України "Про захист національного товаровиробника від субсидованого імпорту" у разі ввезення на митну територію України товарів, які є об'єктом субсидованого імпорту, що заподіює шкоду або створює загрозу заподіяння шкоди національному товаровиробнику.

При визначенні митної вартості і сплаті мита іноземна валюта перераховується у валюту України за курсом Національного банку України, який застосовується для розрахунків по зовнішньоекономічних операціях і діє на день подання митної декларації.

Базою оподаткування митом товарів, що переміщуються через митний кордон України, є:

1) для товарів, на які законом встановлено адвалорні ставки мита, - митна вартість товарів;

2) для товарів, на які законом встановлено специфічні ставки мита, - кількість таких товарів у встановлених законом одиницях виміру.

В Україні застосовуються такі види ставок мита:

1) адвалорна - у відсотках до встановленої бази оподаткування;

2) специфічна - у грошовому розмірі на одиницю бази оподаткування;

3) комбінована, що складається з адвалорної та специфічної ставок мита. Стосовно товарів, що переміщуються через митний кордон України, застосовують три види ставок мита:

- преференційні;

- пільгові;

- повні.

Правила оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України, іншими (крім мита) митними платежами встановлюються Податковим кодексом України.